

Virtutis Solidæ Præcipua Impedimenta, Subsidia, Et Incitamenta

Commentationibus Illustrata, Omnium Usui Aptatis. Quæ Servire Insuper
Poterunt Pro Argumento Concionum: Uti Et Considerationum Tempore
Exercitiorum; præsertim verò pro gemino sacræ collectionis triduo; prout
ex subjectis hunc in finem elenchis patet. [...] Partes Tres

Incitamenta

Bellecius, Aloysius

Ratisbonæ [u.a.], 1755

Caput IV. De amore Dei - Virtutem solidam à nobis

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55553](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55553)

CAPUT IV.

DE AMORE DEI
VIRTUTEM SOLIDAM
EXIGENTIS A NOBIS,
ET MERENTIS.

JUre in sacris Paginis *fortis ut mors dilectio* (a) prædicatur; sicut enim offensus ille Nemesis lictor omnia vincula, quibus terræ affixi hæremus, cæca falce unico ictu abrumpit, omniaque impedimenta, quæ magno illi ad æternitatem itineri obstare possent, feroci nisu sine mora perrumpit; ita pariter dilectio Numinis illas omnes catenas ac funes, queis Dalilæ imitatrix caro nos sibi devincit, victrix disrumpit; omniaque obstacula, quæ nos à comparanda sanctitate remorantur, Samsone major aut eliminat, aut vincit. Ut proin efficacius potentius-

(a) Cant. 8. v. 6.

tentiusque incitamentum sectandæ perfectionis afferri in medium haud possit hoc ipso amore DEI, virtutem solidam à nobis I. exigentis, II. merentis. Nam geminæ huic veritati: *DEUS vult, nos fieri sanctos*: *DEUS meretur, nos fieri sanctos*, magnetica quædam inest vis, ferrea etiam corda ad sanctimoniam culmen attrahendi, siquidem socia charitas suam operam junxerit. Hæc enim certò referet victoriæ palmam, quam forsitan fides, timor & spes hætenus solùm dubiam reddidere.

§. I.

DEUS vult, nos fieri sanctos.

I. **Q**UOD hæc sit voluntas DEI sanctificationis nostræ; (b) quod Is ver-^{l.} bant sa-
lit, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo JESU; (c) quod Is <sup>cre Pagi-
na testi-
monia,</sup> jubeat, ut in omni conversatione nostra sancti simus, (d) gemini Ecclesiæ Principes Petrus & Paulus, allegatis paulò
ante

(b) Thes. 4. v. 3. (c) Colofs. 1. v. 28.
(d) 1. Petr. 1. v. 15.

ante verbis, adeò patenter & clarè testantur, ut in dubium id vocare absque temeritate nemini liceat.

Quin imò ipse, mortali carne vestitus, aeterni Patris Filius, qui (utpote *splendor gloriae ac figura substantiae ejus*) (e) summus orbis Magister, Legislator ac Judex est; hic, inquam, omni illa, quæ ei in cælo & in terra data est, potestate (f) suis discipulis ac per hos etiam nobis denunciatur, mandatque: *estote perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est*; (g) *quoniam scriptum est: sancti eritis, quoniam ego sanctus sum.* (h) Quid significantius dici? quid apertius imperari? quid enixius commendari queat? cùm simul & ratio afferatur, ob quam debeamus ad perfectionem eniti, nempe *quoniam ego sanctus sum*: & simul sanctitudinis gradus indicetur, ad quem eluctari nos oportet, nimirum *sicut Pater vester cælestis perfectus est*; quantum scilicet virium humanarum infirmitas permiserit.

Nec

(e) Hebr. 1. v. 3. (f) Matth. 28. v. 18.
 (g) Matth. 5. v. 48. (h) 1. Petr. 1. v. 15.

Nec mirum; nam auctore Apostolo ideo *DEUS* & *Pater Domini nostræ JESU Christi* *vocavit nos vocatione sua sancta*: (i) ideo *elegit nos in Christo ante mundi constitutionem, ut scilicet essemus sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate.* (1) Ita est, ô piæ mentes! ideo illud nullius indigum ac sibi soli sufficiens Numen præ tot barbaris, heterodoxis & mundanis *vocavit nos ad fidem Christianam & Romanam*: ideo ad statum sacerdotalem aut religiosum, *ut essemus sancti*: ideo *elegit nos præ tot aliis, in suo nihilo aut peccato relictis*: ideo à tot periculis miserisque nos *liberavit, ut essemus immaculati in conspectu ejus, & quidem in charitate, cujus praxis in virtutis solidæ exercitio consistit.* Hoc compendium intentionis divinæ, hic finis vocationis & electionis nostræ, quò omnes tendere toto conatu obstringimur. In summa: sanctimonia hominis est voluntas Numinis. *DEUS vult nos fieri sanctos; id abunde*

Pars III.

P

de

(i) 2. Tim. 1, v. 9. (1) Ephes. 1, v. 4.

226 Pars III. Cap. IV. §. I. Num. I.
de probant allata ex sacris Paginis
oracula.

Et hoc non tantum consilium, sed
omnino præceptum esse; & quidem
non tantum Religiosis, sed etiam mun-
di incolis impositum, apertè docet
S. Thomas loco inferiùs referendo;
(m) ubi asserit, etiam his æquè ac
illis ad probitatem suo statui congruam
eluctandum esse, totumque inter am-
bos discrimen solum in eo versari,
quòd votis ligati ad altiorem perfe-
ctionis apicem quàm mundani, at-
que ex fortiori titulo illuc eniti te-
neantur.

Et certè sanctitatem, quæ cujusvis
conditioni propria est, cuilibet Chri-
sti

(m) 2. 2. Q 186. a. 6. in C. & ad 2. ubi sic
loquitur: ille, qui statum religiosum assumit, non
tenetur habere perfectam charitatem; sed tenetur ad
hoc tendere, & operam dare, ut habeat perfectam
charitatem. Et ad 2. Omnes tam Religiosi quàm
Seculares tenentur equaliter facere, quidquid boni
possunt. Est tamen aliquis modus hoc præceptum im-
plendi, quo peccatum vitatur, scilicet si homo fa-
ciat, quod potest, secundum quod requirit conditio
sui status.

sti asseclæ non minùs ac lucem Soli naturalem esse, omnesque etiam mundi negotiis implicitos mortales ad illam sectandam relatis ex Matthæo verbis adstringi, pluribus locis S. Paulus non tam affirmat, quàm supponit; nam imprimis pleræque ejus ad primos Fideles, qui sæculares erant, epistolæ ita inscribuntur: *sanctis, qui sunt Ecclesiæ DEI, quæ est Corinthi*: (n) *sanctis, qui sunt Romæ*: (o) *sanctis, qui sunt Ephesi*: (p) *sanctis, qui sunt Philippis*; (q) per quod magnus ille Veritatis Præco innuit, sancti & christiani qualitatem à se invicem separari haud posse; adeoque omnes, quicunque legi huic nomen dant, etiam sectatores esse solidæ virtutis oportere.

Dein eodem teste cuncti Christo initiati, nemine excepto, *templum DEI sunt, in quo habitat spiritus DEI*. (r) Jam verò hoc *templum DEI sanctum* esse debere, (s) idem ipse asserit, in-

P 2

culcat-

(n) 1. Cor. 2. v. 1. (o) Rom. 1. v. 6.
 (p) Eph. 1. v. 1. (q) Phil. 1. v. 1. (r) 1.
 Cor. 3. v. 16. (s) *ibid.* v. 17.

culcatque. Ergo secundum ejus doctrinam omnes etiam sæculares sanctitudinis sibi congruentis decet esse candidatos. Suntque viva hæc templa, quæ per baptismum fundata, & inchoata sunt, indies magis magisque attollenda, novisque sanctimoniam incrementis quotidie perficienda per gratiam Illius, *in quo* (ut asseverat Gentium Doctor) *omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino; & coedificatur in habitaculum DEI in spiritu.* (t)

Præterea, eodem instruente Apostolo, omnes, etiam mundani, sunt *membra corporis Ecclesie, cujus caput est Christus.* (u) Ergo, si auctore Bernardo probrum est, sub spinoso capite esse membrum delicatum; quanto majus monstrum erit, sub capite sancto degeneri pravitate improbum esse membrum, & purioris vitæ incuriosum? Ex quibus patet, verissimum esse, quod suprâ ex S. Thoma retulimus,

(t) Eph. 2. v. 21. & 22. (u) 1. Cor. 12. v. 20. & Coloss. 1. v. 18.

mus, nempe non tantum Religiosos sed etiam Sæculares obligari tendere ad perfectionem suæ conditioni respondentem; cum etiam hi sint *membra Ecclesiæ, templum DEI, filii Sanctorum*; (x) adeoque illa Christi verba: *sancti estote*, etiam pro iis non solum consilii sed præcepti rationem habere.

Nam etiam terrestribus curis additos, innocuam decet ac frugi vitam ducere: etiam hos Evangelium vult iracundiam frænare, superbiam reprimere, carnem domare, inimicos diligere, pauperibus subvenire, ac officiis suis rite obeundis intentos esse. Etiam hos Paulus *piè, justè, ac sobriè in hoc seculo vivere* jubet. (y) Ergo etiam istos DEUS æquè ac cœnobitas fieri sanctos cupit. Quamvis fatendum sit, his ultimis tum ob statum excellentiam, tum ob subsidiorum abundantiam ad sublimiorem sanctitudinis gradum, & fortiori ex titulo enitendum esse.

P 3

Proin

(x) Eccli. 46. v. 15. (y) Tit. 2. v. 12.

Proin audite cæli! audiat terra verba oris divini, (z) ejusque imperium subdita mente revereatur. Hæc dicit ille Rex potens, & metuendus nimis, (aa) sub quo curvantur, qui portant orbem: (bb) sancti estote: (cc) eritis mihi sancti: (dd) perfecti sitis & sine macula. (ee) His ergo rebeli dissen- su refragari quis ausit? præcipuè cum id jubeat ille, cui nullus similis in legislatoribus est: (ff) cujus omnia man- data æquitas sunt: (gg) qui impossibilia non jubet; imò qui etiam dat, quod jubet. Ita est, ô mortales! ut simus sancti, altissimus ille creator om- nipotens imperat, (hh) cujus manus fecerunt nos, & plasmaverunt nos; qui pelle & carnibus vestit nos, ossibus & nervis compegit nos: (ii) qui proin, cum simus opera manuum ejus, (ll) exi- gere à nobis, quæcunque voluerit, potest. Ut simus perfecti, sapientissi-
mus

-
- (z) Deut. 32. v. 1. (aa) Eccli. 1. v. 8.
 (bb) Job. 9. v. 13. (cc) Levit. 19. v. 2.
 (dd) Levit. 20. v. 7. (ee) Deut. 18. v. 13.
 (ff) Job. 36. v. 13. (gg) Psal. 118. v. 172.
 (hh) Eccli. 1. v. 8. (ii) Job. 10. v. 8. & seq.
 (ll) Psal. 18. v. 1.

mus ille princeps præcipit, (mm) & cuius oculis non est quicquam absconditum: (nn) qui proin cognoscit figmentum nostrum, (oo) cui perspectæ sunt infirmitates humanæ, quem naturæ indoles, vitæ conditio, difficultatum arduitas minimè latent; & qui tamen, his insuper habitis, nos eluctari ad fantitatem mandat. Denique ut simus sine macula, vult ille sedens super thronum ac dominans DEUS, (pp) qui fortis robore est, (qq) & in cuius manu anima omnis viventis est; (rr) quam proin punire, nî obediat, quovis momento potest. Et nihilominus reperire sit aliquem, qui vanis obrentibus sibi met illudens, æquissimis hisce jussis gerere morem renuat? qui solidam pietatem viribus suis majorem & mortali fragilitate superiorem ducat? qui præcepti asperitate illius transgressionem excuset? & amplius præcipi dicat; quàm nostra imbecillitas ferat?

P 4

O quanto-

(mm) 2. Reg. 23. v. 8. (nn) Eccli. 39.
 v. 24. (oo) Psal. 102. v. 14. (pp) Eccli. 1.
 v. 8. (qq) Job. 9. v. 4. (rr) Job. 12. v. 10.

O quantopere consignata sacris Literis exempla nostram hanc repugnantiam confundunt, ac inanes hos prætextus refutant! quantopere nostram pusillanimum inertiam descripta ibidem facinora in ruborem dant! Agite, non nisi transeuntem in illa obtutum defigamus. *Ait DEUS ad Abraham: tolle filium tuum unigenitum, quem diligis Isaac, atque offer eum in holocaustum in uno montium, quem monstravero tibi.* Et sine mora Sanctus Patriarcha de nocte consurgens, & extendens manum, arripuit gladium, ut immolaret filium suum; (ss) licet pro-
 viderit, cum Isaaci capite simul omnes familiæ spes eodem ictu succisum iri. Vix Abimelech suis dixerat: *quod me videtis facere, citò facite;* mox omnes, *certatim ramos de arboribus præcidentes, sequebantur ducem;* (tt) licet hostilem turrim succensuri præfens vitæ discrimen adierint. Vix desideraverat David potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem; & mox irru-
 perunt

(ss) Gen. 22. v. 2, & 10. (tt) Jud. 9. v. 48. & 49.

perunt tres fortes castra Philistinorum, haustamque de cisterna aquam attulerunt ad David; (uu) licet se in evidens animarum periculum præcipites dederint. Et hæc patrarunt isti sine ulla dilatione, in re summè ardua, ad unicum imperantis nutum; cùm contra nos Christiani Supremo Numini, longè leviora & quidem sapius exigenti, auscultare abnuamus.

Jubet Is, ut eidem Abrahami exemplo hanc vel illam affectionem immolemus, quæ perfectioni & gratiæ præcipuum obicem ponit, & ferre repulsam cogitur. Illa ipsa Abimelech verba etiam Christus nobis inclamat: *quod me videtis facere, citò facite.* (xx) nam exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis; (yy) & surdis fabulam canit. Etiam Spiritus Sanctus puriori quàm David voto sicut perfectionem nostram; utque eandem avidè sectemur, continuis instinctibus nos impellit, urgetque,

P 5

que,

(uu) 2. Reg. 23. v. 15. & seq. (xx) Exod. 25. v. 40. (yy) Joan. 13. v. 15.

que, & nihilominus tanto jam tempore omnem operam ludit. Vah! quàm probrosa hæc virtutis incuria est! quàm pertinax divini jussûs neglectio!

O Superi! ergóne divina tantùm mandata, quæ tamen nostrum solummodo bonum intendunt, temerè despectui habeantur? cùm ex adverso humana, licèt magis ardua sint, & non nisi jubentis commoda spectent, tam sollicitè attenduntur. Jubet Turcarum Imperator; & mox cohortes ex tribus orbis partibus confluunt, in hostem involant, moenia scandunt, suggestus superant, ac turrets evertunt. Imperat maritimus Rex; & mox apparantur classes, explicantur vela, fulcantur maria, ridentur procellæ, spernuntur naufragia, & inhospita litora fubeuntur.

Quodsi illis oggeras invicta, quæ obstant, repagula: si depingas immanes, quæ ingruent, ærumnæ: si opponas innumera, quæ occurrent, pericula:

ricula : si denique eis explices incertitudinem mercedis , quàm sperant ; vanitatem honoris , quem ambiunt ; tenuitatem lucri , quod prensant : discrimen animæ , cui se exponunt ; adversus hæc omnia Principis imperium eis impervium est scutum. *Jubet rex : imperator vult*, victrices illis reseræ sunt, queis omnia vincunt, calcant, perrumpunt.

Contra verò petit DEUS
 DEUS ô Coelites ! quantum nomen ! petit , inquam , DEUS , ut huic creatæ rei nuncium mittamus ; ut isti appetitui repugnemus , ut per hanc nostri victoriam sanctitati initium faciamus ; & tamen (vah ! probrum) lenti pigramur , surdos agimus , moras moris innectimus , ac denique omnino , re infecta , omne negotium abrumpimus. O angeli ! quid hîc ampliùs miramini ? an proterviam hominis suo Conditori ita insultantis ? num verò patientiam Numinis ista tam benignè ferentis ? Ah ! pudeat nos , quòd mundani paratiores
sint

sint ad perditionem, quàm nos ad vitam;
 (zz) quòd illi majori cura serviant
 mundo pro pecunia, quàm nos cœlo
 pro gratia.

Et profectò auctoritas DEI impe-
 rantis non est minor quàm loquen-
 tis. Si ergo propter hanc ejus aucto-
 ritatem credimus loquenti, cur non
 etiam obedimus imperanti. Ergo
 cùm nos fieri sanctos velit, uti pro-
 bant allata ex sacris Paginis testimo-
 nia; cur tales esse non laboramus?
 Nempe quia non amamus; si enim
 summum illud ac amabilissimum Ens
 ardentè diligeremus, mox ruptis om-
 nibus obstaculis ad solidam probita-
 tem constanter tenderemus. Uti ex
 infrà dicendis patebit.

II.
 Uti &
 concessa
 hunc in
 finem sub-
 sidia.

II. Præterea de hac Supremæ Ma-
 jestatis voluntate, qua nos ad sancti-
 moniam incumbere cupit, nos non
 minùs convincunt plena manu con-
 cessa hanc in rem subsidia. Cùm
 enim divina Bonitas tam liberali abun-
 dantia

dantia nobis suppeditet perfectionis
obtinendæ remedia, evidens indicium
est, ejus Providentiam eandem quo-
que tanquam terminum intendere,
utpote ad quem adipiscendum ejus-
modi adjumenta suapte natura ordi-
nantur. Sicut enim ille, qui vult
finem, etiam de auxiliis eum conse-
quendi prospicere cogitur; ita etiam
è contrario qui potentia sanctitudinis
comparandæ subminicula subministrat,
eandem tanquam scopum respicere,
& à nobis exigere intelligitur.

Porro hæc subsidia & numero plu-
rima esse & efficacitate præstantissima,
ex dictis tota parte secunda abunde
constat. Præterea tot illustrationes,
instinctus, Sacramentorum perceptio-
nes, piarum rerum meditationes, con-
scientiæ examina, electionem ad sacer-
dotium, aut statum religiosum alia-
que his similia abundantissima esse &
efficacissima adipiscendæ sanctitatis re-
media, in aprico est. Unde pariter
colligitur, quantopere DEUS perfe-
ctionem nostram ambiat; cùm eam
nobis

nobis tanto adjumentorum apparatu
tam facilem reddat.

Ne verò in his fusiùs explicandis
prolixior excurram, non nisi unicum
ex illis in medium afferam, tale ta-
men, ex cujus solius concessione locu-
pletissimè patet, quanto desiderio no-
stram sanctitudinem Sacrosancta Trini-
tas concupiscat. Est autem id uni-
gena æterni Patris Filius, quem Ille
ideo de coelis in terram miserat, *ut
nobis esset exemplum virtutis.* (a)

Non enim Is carnem eo solùm fine
assumpserat, ut esset Servator, sed
etiam ut esset exemplar. Et hinc om-
nes, quas patravit, actiones eò dire-
xit, ut iis non tantummodo nobis
promereretur salutem, sed etiam do-
ceret pietatem. Jusserat quidem in
veteri lege Supremum Numen, ut ejus
sanctimoniam æmularemur; sed quia
excellens ille, ac omnis materiæ ex-
pers Spiritus, in gloriæ suæ statu per-
manens, nobis vitæ idea esse haud
pote-

(a) Ruth, 4, v. 11.

poterat, ideo ait Augustinus, *DEUS factus est homo, ut exhiberetur homini, quem sequeretur homo.* (b)

Propterea etiam Christus, ut datum se orbi exemplar esse probaret, vix mundum hunc fuerat ingressus, cum mox *cœpit facere, & docere;* (c) *ut qui præceptis non accendimur,* interprete Gregorio *saltem exemplis provocamur.* (d) Probè enim noverat nostri profectûs zelotes JESUS, (ut advertit S. Leo) *validiora esse exempla quàm verba, & plenius opere doceri quàm voce.* (e) Quin imò cum non nisi ultimis vitæ annis cœpisset *docere, facere* jam incepit primo statim, quo has auras usurpaverat, momento. Ut proin meritò Divinus Pater, ex alto intonans, nobis inclamet: *en! hic est filius meus dilectus;* (f) *dedit eum vobis in exemplum,* (g) *ut quemadmodum ipse fecit, ita & vos faciatis.* (h) Ejus proin

(b) Serm. 13. de Tempore. (c) Act 1. v. 1.
 (d) Greg. M. in Job. cap. 10. (e) Serm. de
 jejunio. (f) Matth. 3. v. 17. (g) Num. 5.
 v. 27. (h) Joan. 13. v. 15.

proin vestigia premitte; est enim *via*: ipsum audite; est enim *veritas*: ipsi adhærete; est enim *vita*. (i)

Jam verò quàm efficax perfectionis subsidium hoc Christi exemplum sit, è contrario elucescit. Si enim Servator noster regio diademate redimitus, gemmeo insidens throno, aulico stipatus famulatu, opibus & deliciis affluens, nos ad sectandam contempcionem, voluntariam pauperiem, ac appetituum moderationem hortaretur; si satur Ipse, dives, honoratus & felix beatos pronunciaret, qui pauperes spiritu esuriunt, lugent, & persecutionem patiuntur; si Ipse ad illius, in quo virtus residet, montis pedem commodè residens, ducentem ad ejus apicem, viam tantummodo nobis digito designaret, voce delinearet, illiusque asperitatem solo verborum lenimine complanaret; tunc fortassis nostra illa sanctitatis nausea leniori conniventia dignior foret.

At

(i) Joan. 14. v. 6.

At verò cùm ipse omnium egens & abjectus, miser & afflictus tolerantiae facem præferat; cùm ipse in fronte agminis omnium ducem agat, nilque nos facere aut pati velit, nisi quod ab eo fieri, aut tolerari ipsi viderimus, omnis omnino obtentus evanescit, exemplique vis cum summo pudore nostro immensum augetur. Nam eundem cruce onustum præeuntem cernere; & tamen sequi nolle: videre illum eò indigentiae devenisse, ut *ne quidem habeat, ubi caput reclinet*; (l) & tamen divitiis inhiare: intueri, quod is *exinanendo semetipsum* (m) *vermis sit & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis*; (n) & tamen honores ambire: contemplari eundem trahi affixum, flagellis lacerum, spinis faucium, *virum dolorum esse, scientem infirmitatem*; (o) & tamen cuticulam fovere.

Imò credere, hunc JESUM esse DEUM, Regem ac Dominum nostrum,

Pars III.

Q

strum,

(l) Luc. 9, v. 58. (m) Phil. 2, v. 7. (n) Psal. 21, v. 7. (o) Isa. 53, v. 3.

strum, à quo omnis nostra salus, ac felicitas dependet; eumque hæc omnia amore nostrî ideo agere, & perpeti, ut nos ad sui sequelam animet; ut nobis contemptus, egentia, & asperioris vitæ desiderium instillet; contrà verò deliciarum, honorum & divitiarum vilipensionem indat, ac ingeneret; hæc omnia, inquam, credere, memori cultu etiam adorare; & tamen mammonæ, mundo, & carni addictum vivere: quæ JESUS odit, amare: quæ ille amat, odisse, ac de eo proximius imitando nec cogitationem admittere; idque facere Christianum, qui teste Tertulliano æmulis moribus deberet esse alter Christus. Hæc certè tam probrosa, infidelis, ingrata, & discordans inter se fidei & vitæ dissensio est, ut omnem excusationi locum penitus adimat. Sola hæc antithesis nostram ignaviam ita confundit, ut si vel guttula adhuc generosi sanguinis in venis fluat, ad hujus prototypi imitationem inflammari nos oporteat. Exinde hujus subsidii efficacitatem metiri licet.

Quid

Quid enim? ergone minus in nobis
 efficere possit exemplum Salvatoris,
 quam in milite Ducis? Finge amatum
 militi Ducem in hostiles muros pri-
 mum eluctari, mox omnis exercitus
 præeuntem pleno impetu sequetur. Et
 solos Christianos insequi Christum pi-
 geat? Christum, inquam, cui data est,
 omnis potestas in celo & in terra? (p)
 Christum, in cuius nomine omne genus
 flectitur cælestium, terrestrium, & in-
 fernorum? (q) Qui pro momentaneo
 & levi tribulationis nostræ supra modum
 in sublimitate æternæ gloriæ pondus pro-
 mittit? (r) Quique tibi, ô Christia-
 ne! modò velis, etiam vires dabit,
 queis possis omnia tela nequissimi ignea
 extinguere. (s) Quis nisi ignavus &
 vecors sub tanto Rege stipendia mere-
 ri, ejus vestigia premere, virtutem
 sectari, & præliari prælia Domini recu-
 fet? (t) præcipuè cum Ille, præve-
 nientis gratiæ balsamo labores leniat,
 dolores mitiget, & faciat, ut eant prava
 in directa & aspera in vias planas. (u)

Q 2

Pro-

(p) Matth. 28. v. 18. (q) Phil. 2. v. 10.
 (r) 2. Cor. 4. v. 17. (s) Eph. 6. v. 16. (t)
 1. Reg. 18. v. 17. (u) Luc. 3. v. 5.

Profectò nulla digni venia sunt, qui ad tantum hoc tamque alliciens exemplum immoti perstant; qui hæc audiunt, nec tamen *esuriunt, & sitiunt justitiam.* (x) Enimvero etiam de talibus cœlestis Magister dicere poterit, quod olim de Judæis affirmaverat: *si non venissem, & locutus fuisset eis; si non Ipfus Ego sanctitudinis callem eis prævissem, peccatum non haberent;* nunc autem cùm vitæ meæ ac mortis historiam sacris expressam Literis toties legerint; cùm nudum me in crucis effigie, doloribus & opprobriis oppletum quotidie viderint, *excusationem non habent de peccato suo.* (y) Ita est; cùm miseriarum & contemptuum aciem primus ipse fregerit; cùm ex torrente afflictionum primus ipse biberit; verbò: postquam ille cruentum torcular calcavit solus, (z) *excusationem non habent*, quicunque eum imitari detrectant.

Age ergo ô ingrate! quisquis sanctimoniam incuriosus vivis, & intueri pendu-

(x) Matth. 5. v. 6. (y) Joan. 15. v. 22.
 (z) Isa. 63. v. 3.

pendulum tuum è trabe DEUM. Audi eundem moritura voce exclamantem: *consummatum est*; quasi diceret: *ô Pater aeternè! opus consummavi, quod dedisti mihi, ut facerem.* (aa) *perfeci tuum circa mortales consilium.* En! ut iis solidæ pietatis amorem, ut sanctitatis desiderium persuaderem, nec sanguini nec viribus peperi. ne anima hæc viam teporis decurreret, ne dextram ad Ægypti cepas extenderet, permisi, ut manus mihi pedesque clavis terebrarentur; ut ea horreret sub capite spinoso membrum esse delicatum, huic dumeto divinum verticem indui; ne spreto ea spiritu carnem foveret, totum corpus flagris discerpendum tradidi. Et tamen (*obstupescite cæli super hoc!*) (bb) & tamen, *quæ utilitas in sanguine meo?* (cc)

Ah! frustra laboravi! frustra pauperrimus in stabulo natus, perpetuos inter contemptus delitescens vixi, summisque cruciatibus immortalis exspiravi!

Q 3

ravi!

(aa) Joan. 17. v. 4. (bb) Jerem. 2. v. 12.
(cc) Psal. 29. v. 10.

ravi ! hæc eadem anima , his insuper habitis , opum hujus mundi , honorum & deliciarum æquè avida fuit , tristemque suis cupiditatibus servitutem servire perrexit. Nil cruoris in venis , nil anhelitûs in pulmonibus , nil virium in artubus , nil vitæ in corde mihi remansit , quod non prodigè effuderim , expenderimque , solùm ut ipsa perfectioni obtinendæ se totam impenderet ; & tamen hanc unicè ea & semper in postremis habuit , tot inter adjumenta , torporis cœno immerfa , usque immobilis hæsit.

Edic jam , ô infelix ! hæc Christo olim exprobraturo quid repones ? quis misero tibi tunc sensus erit ? cùm cernes efficacissimum acquirendæ sanctitudinis adminiculum suo in te effectu caruisse ? Tanta Christum egisse , tam immania tolerasse , ut sanctum te efficeret ; & tamen operam lusisse ? non obstante divino hoc Archetypo , tamque potenti ejusdem exemplo , tamen te vanitatis ectypon permansisse ? cùm experieris , aspectum Salvatoris è cruce
pendu-

penduli, qui solatii sub mortem sca-
turigo esse debuisset, moribundo tibi
non nisi terroris ac pudoris argumen-
tum fore; teque loco gaudii, quod
haurire aliàs ex plagis *Salvatoris* tan-
quam ex fontibus potuisses, (dd) non
nisi timorem te & angorem perceptu-
rum; ad hæc, inquam, quæ tibi tunc
mens erit?

Heu! quæ alia erit? quàm quæ
olim Regii Vatis fuerat; cùm dolens
ingemuit: *tota die verecundia mea con-
tra me est, & confusio faciei meæ coope-
ruit me.* (ee) Nam cœlum vult nos
fieri sanctos, id DEUS declarat præ-
cepto: id Christus docet exemplo: id
testantur allata ex sacris Paginis testi-
monia, nec non collata hunc in finem
tam liberaliter subsidia, præcipuè JE-
SUS nobis exemplar datus; & tamen
tantum abest, ut eo, quo par est, co-
natu comparandæ perfectioni studea-
mus, ut potius eam vix non omnis
vitæ curriculo neglectui habeamus.

Q 4

Non

(dd) Isa. 12. v. 3. (ee) Psal. 43. v. 16.

Non poterat Omnipotens Pater nobis concedere efficacius virtutis præsidium quàm suum Unigenam Filium: concessit, id suadente sua charitate infinita; submissum cœlis divinum hoc prototypon nobis imitandum proposuit; ita ut jure dicere possit: *quid est, quod potui ultra facere, & non feci?* (ff) *quid melius dare, quod non dedi?* Et tamen *quæ utilitas in utrisque?* (gg) Ut hunc imitemur, ejusque exemplo animati, sanctitatis semitam iniremus hucusque à nobis obtinere nec interposito suo tam solemnî imperio potuit.

Quæ, obsecro, causa hujus mali, quæ tanti languoris origo est? Nempe nec DEUM nec Christum eo, quo decet, ardore amamus; & hinc nec illum imperantem audimus, nec istum insequi præeuntem curamus. Si utrumque debito affectu complecteremur, amor adderet alas ad sequendum: amor sufficeret vires ad obediendum; redderetque leve, quidquid in mandato

(ff) *Isa, §. v. 4.* (gg) *Eccli, 41. v. 17.*

dato durum, quidquid in imitatione asperum occurrit. Verbô: amor DEI pietatem solidam à nobis exigentis, hujus sectandæ efficax incitamentum foret. Nam teste Thoma à Kempis *amor leve facit omne onerosum, & fert equaliter omne inaequale: onus sine onere portat, ac omne amarum dulce ac sapidum efficit: ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat, labores non reputat, plus affectat, quam valet: de impossibilitate non causatur, cuncta se posse, & licere arbitratur.* (hh)

O quis ergo mihi dabit pennas, queis evolem ad flammantes illos Cœlicum thronos? quis incendet gelidum hoc pectus illis beatarum mentium ardoribus? O Seraphini! motu alarum vestrarum vel scintillulam cœlestis illius flammæ in me suscite, quæ Sanctis perfectionem adeò suavem reddidit, facilemque. Verùm huic affectioni inflammandæ sequens paragraphus ampliora fomenta suppeditabit.

Q 5

§. II.

(hh) De imit. Christi, l. 3. c. 5.

§. II.

*DEUS meretur, nos fieri
sanctos.*

1. I. **S**OLIDÈ pium sanctumque esse, idem est, ac totum DEI esse. Id autem ut simus, Supremum Numen à nobis mereri, tres præcipuè rationes evincunt, quæ totidem pariter incitamenta divini amoris erunt, nempe 1. quia etiam DEUS se integrè nobis donat. 2. quia etiam Christus se totum nobis dedit. 3. quia etiam totum dando parum damus. Unde concludemus, etiam nos vicissim, exigente id charitate, sanctos esse seu totos DEI oportere; adeoque amorem Numinis sanctitatem nostram promerentis efficax esse ejusdem procurandæ invitamentum.

1. Primò igitur debemus nos penitus per virtutem solidam divinæ Majestati sine ulla exceptione jugi sacrificio consecrare; quia etiam Illa non solum omnia *sua*, sed etiam *se* nobis,

nobis, & quidem *integre* seu modo valde sublimi donat. Ah! advolet, quaeso, etiam nunc Cherubinorum aliquis, qui, sublato ex illo altari aureo carbone, meam quoque linguam, uti olim Isaia, calculo mundet ignito, (a) ut *magnalia DEI* (b) dignè eloqui valeam. Verè enim *fecit nobis magna, qui potens est*; (c) dum aeterna ac immutabili lege nobis dedit res corporeas ad nostrum usum, angelos ad nostram custodiam, gratiam ad nostrum meritum, coelum in nostrum præmium. Nam terra, Angeli, gratia, coelum res inter creatas sunt quatuor præcipua bonorum genera, quorum creatione summus Conditor suam omnipotentem munificentiam orbi palam fecit, suntque ea illis quatuor fluminibus similia, *qua egrediebantur ex fonte paradisi, irrigantes universam superficiem terræ*; (d) cum etiam ea ex creatrice sinu infinitæ bonitatis proflua, tandem omnia in hominem velut

(a) Isa. 6. v. 6. (b) Exod. 14. v. 13. (c) Luc. 1. v. 49. (d) Gen. 2. v. 7. & 10.

luc ad centrum divinæ beneficentiæ
divite alveo confluant.

Inprimis ergo potentissimus ille
mundi fabricator DEUS, qui fundavit
terram super stabilitatem suam, exten-
dens cælum sicut pellem, (e) omnem
hujus universi molem solis mortalium
usibus non minùs providè aptavit,
quàm prodigè concessit. Nobis enim
sol lucet, nitent stellæ, suosque per
orbis variè gyrant planetæ. Nobis
vineæ, agri & prata uvis, frugibus &
plantis florent. Nobis maria unioni-
bus, montes auro, antra metallis, pi-
scibus fluvii, campi pecoribus, aura
avibus affluunt, & abundant. Ille, in
cujus manu sunt virtutes elementorum,
(f) per ignem nos calefacit, per
aquam humectat, per aërem refrige-
rat, per cibos nutrit, & sustentat;
ita ut jure regius Vates dicat: *terram
dedit filiis hominum* (g) habitandam,
possidendam, fruendam; *constituendo
eos super opera manuum suarum, & sub-
jiciendo*

(e) Psal. 103. v. 3. & 5. (f) Sap. 7. v. 16.
& 17. (g) Psal. 113. v. 16.

jiciendo eis oves & boves universas, insuper & pecora campi, volucres cæli & pisces maris. (h) Quis, quæso, tam magnificam liberalitatem pro merito deprædicet? O Domine! quid est homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, (i) quia tot bonis ingratum cumulas?

Præterea magnus ille sedens in solio Dominus, cui omnis exercitus cæli à dextris & à sinistris assistit, (l) nobis dedit Angelos ad custodiam. Omnes enim, beato testante Paulo, administratorii spiritus in ministerium missi sunt propter eos, qui hereditatem capient salutis. (m) Ita est, ô mortales! cœlestes illi Principes nobis dati sunt pædagogii, ut viam veritatis nos doceant: duces, ut per eam nos deducant: defensores, ut in ea ab hostibus nos tueantur. O anima! ille Rex regum, (n) qui sedet super Cherubim, (o) angelis

(h) Pſal. 8. v. 7. & 8. (i) Pſal. 8. v. 5.
 (l) 2. Paral. 18. v. 18. (m) Hebr. 1. v. 14.
 (n) Apoc. 19. v. 16. (o) Pſal. 98. v. 1.

gelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. (p)

O mira dignatio! (stupore defixus hinc exclamat Bernardus) ô verè magna dilectio charitatis! studiosè enim consideremus, Fratres, quis? quibus? de quo? & quid mandarit? Summa ergo Majestas mandavit angelis, & angelis suis mandavit; illis utique tam sublimibus, tam beatissimis, tam familiariter sibi adherentibus, & verè domesticis mandavit de te; de te, inquam, ô homo! mandavit, qui putredo es & vermis, pulvis & cinis; & quidem mandavit de te, ut custodiant te; ut dubium dirigant, tepidum excitent, lapsum erigant, languentem sanent; idque agant non solum subinde aut alicubi, sed semper & ubique in omnibus viis tuis, in quovis diversorio, in quovis angulo. O filii Adæ! vestram hinc fidem appello; quid post DEUM excellentius dari, quid utilius potuisset? Sub tantis ergo custodibus quid timeamus? præcipuè cum fideles sint, prudentes ac
poten-

(p) Psal. 90. v. 11.

potentes sint, qui possunt, sciunt, & volunt nos tutari. (q) O! Superi! pro tam nobili custodia quis dignas Numini grates referat? Ergo saltem de manu *Angeli* custodis *coram DEO* *ascendat fumus incensi*, (r) seu gratiarum actionis in sacrificium laudis pro tam insigni beneficio; cum pares reddere hominum infirmitas nequeat.

Insuper ô! quanta liberalitate profundit in nos suas uberes gratias æternus luminum Pater; dum cæcos illuminat, torpentes excitat; nunc minis terret, nunc præmiis allicit; atque centies repulsus, centies & millies urget, & instat. & quamvis illa auxilia summi valoris sint, utpote Divinitatis radii ac pretium sanguinis Christi; tamen cœlestes has gemmas Divinus Trapezita non rarò etiam ante porcos plena manu abjicere non dedignatur. Fugientem à se oviculam per invia & devia perdiu & pernox insequitur Pastor bonus; & licet rebellis homo
ami-

(q) Bern. Serm. 12. super Psal. qui habitat.
(r) Apoc. 8. v. 4.

amicam vocem surda aure prætereat ; tamen vocare , blandiri , & allectare non cessat. licet fauciatus medicam respuat manum ; tamen vulneribus vinum & oleum affundere pergit melior Samaritanus. Imò , asseverante id Apostolorum Principe Petro , maxima & pretiosa nobis promissa donavit , nos per immanentem gratiam *divina consortes nature* efficiendo ; (s) ita ut meritò , rei novitate attonitus , scribat Joannes : *videte , qualem charitatem nobis dedit Pater , ut filii DEI nominemur , & simus.* (t) Porro hujus excellentiæ dignitatem , & quod inde consequitur , collati nobis doni excelsitatem comprehendere qui cupit , priùs immensam Largitoris infinitatem metiatur , necesse est.

Denique cœlum nobis ah !
cœlum felices illas sempiternæ
beatitudinis sedes benevola sorte desti-
nat , fidelissimè bonum remunerans
Numen ; ubi ipsum nobis erit præ-
mium , corona , gaudium , & *merces*
magna

(s) 2. Petr. 1. v. 4. (t) 1. Joan. 3. v. 1.

*magna nimis ; (u) ubi nobis immerita benignitate & propitio fidere communicabit suam pulchritudinem ; nam similes ei erimus : (x) suam felicitatem ; nam edemus , & bibemus cum eo super eandem mensam : (y) suam quoque gloriam ; nam dabit nobis sedere secum in eodem throno. (z) hujus autem beatitudinis sublimitatem, securamque æternitatem ô quæ vox fati deprædicet ! cum teste Apostolo *nec oculus viderit , nec auris audiverit , nec in cor hominis ascenderit , quæ præparavit DEUS iis , qui diligunt eum.* (aa)*

O igitur quàm bonus Israël DEUS his, qui recto sunt corde ; (bb) cum præcipua quatuor, quæ creavit, bonorum genera, & cum his omnia sua nobis tam prodigè concesserit, nempe terram ad nostrum usum, angelos ad nostram custodiam, gratiam ad nostrum meritum, cœlum in nostrum præmium. Proin laudemus DEUM,

Pars III.

R

quoni-

(u) Gen. 15. v. 1. (x) 1. Joan. 3. v. 2.
 (y) Luc. 22. v. 30. (z) Apoc. 3. v. 21e
 (aa) 1. Cor. 2. v. 9. (bb) Psal. 72. v. 1.

quoniam bonus; psallemus nomini ejus,
 (cc) quoniam ut scuto bonæ voluntatis
 suæ coronavit nos, (dd) multiplici benefi-
 ciorum corona nos cingendo. Ita-
 que ô Domine! quia omnia tua mea
 sunt, vicissim quoque omnia mea tua
 sint. Tua sit universa libertas mea,
 tua sit memoria, intellectus, & vo-
 luntas mea; tui sint omnes sensus mei.
 Male-dicta sit illa in venis gutta, quæ
 tibi non bullit, & fluit. Anathema
 sit, quidquid meum tuum non est.

2. Verùm non solùm omnia sua,
 sed etiam *se totum* nobis benignum
 Numen insigni munificentia largitur;
 dum suas perfectiones, quæ vi iden-
 titatis (ut Theologi loquuntur) unam
 eandemque cum eo rem constituunt,
 modo tam mirabili nobis impendit.
 Et primò quidem nobis impendit
 suum Esse, seu *essentiam*, (ut ajunt)
 qua in corpore & anima nostra, ve-
 lut in dicato sibi templo, semper &
 intimè præsens adest secundùm illud
 Pauli: *vos estis templum DEI vivi;*
sicut

(cc) Psal. 134. v. 3. (dd) Psal. 5. v. 13.

sicut dicit DEUS: quoniam inhabitabo in illis; (ee) in ipso enim vivimus, movemur, & sumus; (ff) dein suam Potentiam, qua nos non solum creat, conservatque, sed insuper continuo ad omnes nostras actiones pro nostro libitu à nobis determinatus concurrat; nam DEUS operatur omnia in omnibus, (gg) ita quidem ut sine ipso nihil possimus facere; (hh) nec non Providentiam, qua singulari affectu arcet mala, & providet bona, faciens vel cum ipsa etiam tentatione proventum; (ii) item Justitiam, qua angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, exemplum eorum, qui impiè acturi sunt, ponens; (ll) denique Misericordiam, qua toties & tamdiu dissimulat peccata hominum propter penitentiam, (mm) ita ut merito à Propheta extollatur misericordia ejus super omnia opera ejus. (nn)

R 2

Quis

(ee) 2. Cor. 6. v. 16. (ff) Act 17. v. 28.
 (gg) 1. Cor. 12. v. 6. (hh) Joan. 15. v. 5.
 (ii) 1. Cor. 10. v. 13. (ll) 2. Petr. 2. v. 4. & 6.
 (mm) Sap. 11. v. 24. (nn) Psal. 144. v. 9.

Quis ergo neget illam Mentem Divinam se totam nobis donare; dum sua attributa tam benignè nobis communicat, eaque nostrum in commodum tam assiduè exercet? præcipuè illam *Charitatem* immensam, qua benevolo prorsus ac nostrum omne meritum præveniente affectu, nos indignissimos, non obstantibus provisis tot peccatis, præ tot aliis multò melioribus & tot gratiis fidelius responsuris discrevit, ad perfectionem statui congruam vocavit, & ad respondentem illi gloriam elegit: qua salutare amaritudines insperfit illicitis cupiditatibus nostris, varias adversitates immisit, lapsuum illicia subtraxit, rerumque creatarum perfidiam permisit, ut nobis earum nauseam instillaret, nosque fugientes à se *in funiculis Adam* (oo) ad se retraheret.

Præsertim verò *in hoc apparuit charitas DEI*; (pp) dum sic dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret,
(qq)

(oo) Osee 11. v. 4. (pp) 1. Joan. 4. v. 9.

(qq) qui nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem; (rr) suumque Sanctum nobis Spiritum insuper mitteret, qui nos doceret omnem veritatem. (ss) Quo facto illud Ens supremum ob naturæ divinæ, quæ intercedit, unitatem unà se totum pariter ac omnimodè nobis tradidit, impendit, ac consecravit. Postquam enim proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum; quomodo (concludit Paulus) quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? (tt) Et cum Spiritum Sanctum septemplacis gratiæ auctorem nobis dedit, quomodo non etiam cum illo septem ejus dona concessit? O immensam igitur benignitatem, & misericordem beneficentiam! quam omnes angelorum chori, facto in cælis silentio, (uu) attoniti stupent, & admirantur! Hæc certè abunde probant, Illum sua omnia, & se totum nobis largitum, adeoque dignissimum esse, cui nos

R 3

totos

(qq) Joan. 3. v. 16. (rr) Tit. 2. v. 14.
 (ss) Joan. 16. v. 13. (tt) Rom. 8. v. 32.
 (uu) Apoc. 8. v. 1.

totos pariter per virtutem solidam dicemus.

3. Præcipuè si modus insuper attendatur, quo sua & se nobis *integrè* dedit, quem tres potissimùm conditiones nobiliorem reddunt. Prima est, quod beneficus ille erga nos affectus sit *æternus* secundùm illud Jeremiæ effatum: *in charitate perpetua dilexi te*; (xx) quasi diceret: non priùs me dilexi, nec diutius amaturus sum, quàm te benevola illa affectione complexus sim, qua omnia mea meque totum in te conferre, quin imò profundere tota retro æternitate decrevi.

Altera est, quod hæc beneficentia sit prorsus *gratuita*: nam, ut ait S. Joannes: *in hoc apparuit charitas DEI in nobis, non quasi nos dilexerimus DEUM, sed quoniam ipse prior dilexit nos*; (yy) & quidem *cùm inimicì essemus*: (zz) & *dilexit nos spontaneè*, (aaa) sine ulla nostrì indigentia aut propria sua utilitate;

(xx) Jerem. 31. v. 3. (yy) 1. Joan. 4. v. 9.
(zz) Rom. 5. v. 10. (aaa) Osee 14. v. 5.

litate; quoniam teste regio. Vate bonorum nostrorum non eget, (bbb) nilque nostrum in nobis reperit quàm nihilum & peccatum, quod potiùs irritamen odii quàm illicium dilectionis fuit.

Tertia qualitas munifici hujus amoris in eo consistit, quod sit *infinitus*; nam est ille ipse secundum suam (quod ajunt) entitatem spectatus, quo immensum illud Numen seipsum, SS. Triadem, Christum, & Beatos diligit, diligendo te, ô anima! toto se omnique naturæ suæ infinitate; ita ut nulla in Divinitate perfectio, nulla in Trinitate Persona inveniatur, quæ te eadem charitatis infinitudine non complectatur. Præterea beneficus hic affectus se ad mortaliū omnes sine ulla erga te sui imminutione extendit; cum optimus ille Patrum solem suum oriri faciat super bonos & malos, & pluat super justos & injustos, (ccc) prunas ignis sui amoris congregans etiam

R 4

super

(bbb) Psal. 137. v. 2, (ccc) Matth. 5. v. 45.

super caput inimici, (ddd) neminem, licet rebellem, à sua generali munificentia excludendo.

Cùm ergo DEUS tam stupenda benignitate non solum *sua*, sed etiam *se* nobis & quidem *integrè*, id est, modo tam perfecto donaverit; quid inde concludimus? agite, his intellectis, quid statuimus? An non ergo æquum est, etiam nos illi totos vivere, qui totus noster esse ex asse voluit? An non meretur is, nos fieri sanctos, immolando ei hanc vel illam affectionem creatam, quæ præcipuum perfectionis obstaculum est; postquam se suaque omnia nobis tam profusa liberalitate sacrificavit? Ah! homo non es, tantæ largitati negare si quid audes? At non negabis, si amas; amabis autem, si hæcenus dicta attentè perpenderit. Quid enim? Ergone amore prosequi nequeas amorem ab *eterno* te amantem? ergone diligere non possis illum, qui *prior te & spontaneè dilexit*,
&

(ddd) Prov. 25. v. 22.

& quidem dilectione *infinita* toto se dilexit ?

O ingrate ! Supremum illud nullius indigum Numen integrum contra te beneficiorum exercitum in aciem educit ad expugnandam tui pectoris duritiem ; cingit, & coronat te in *miseriordia & miserationibus*, (eee) ut tandem aliquando, recipiente affectu, etiam tu illi cor tuum dones. Amat te immensa Majestas illa affectione summè benefica, & sui prodiga omnes suas perfectiones, suum Filium, & Spiritum Sanctum tuum in commodum impendit, unice ideo, ut amorem amoris rependas ; & tu lethali frigore torpeas ?

O miser ! amas hominem te diligentem ; quin imò blandientem tibi canem amas, & beneficientem tibi DEUM, itaque diligentem non amas ? Ut hominem benevolentia prosequaris, sufficit, ut blanda tibi fronte arideat ; en ! stringit, fovet, ditat te

R 5

pater-

paternus ille finus, & innumeris gratiis cumulat; nec tamen redames? Exhausta amabilissima Mens illa quasi omnem potentiam & sapientiam suam, ut suam tibi charitatem per tot benefacta testetur; ita quidem ut si omnis illius felicitas à tuo erga se affectu dependeret; si tu DEUS DEI fores, vehementiùs erga te affici, ampliùs tibi facere nequiret: & tu ingrato tepore deses langueas? vel unico magis generoso actu mutuam ei fidem probare iners graveris, & sanctitudinis callem inire vecors horreas?

Absit tanta à te tamque bruta ingratitude. Potiùs conjice oculos in ingentem illum bonorum cumulum, quo divina te beneficentia obruit; & audi vocem Dilecti tui tibi per Ecclesiasticum inelamantis: *da, & accipe, ut justifies animam tuam.* (fff) vel (ut legit Hugo Victorinus) *accipe, & redde. Accipe beneficium, & redde obsequium: accipe benignitatem, & redde grati-*

(fff) Eccli. 14. v. 16.

gratitudinem, (ggg) ut sic justifices animam tuam, novisque sanctimoniam augmentis eandem quotidie locupletes. Amor Numinis sua & se nobis integrè donantis, & per hoc nostram sanctitatem merentis, potens id agendi tibi stimulus sit.

II. Præcipuè quia etiam Christus se totum nobis dedit tum *in cruce*, tum *in Eucharistia*, id quod alterum dilectionis argumentum, & procurandæ perfectionis incitamentum est. Hujus autem vim ut melius penetres ô anima! immensamque plenitudinem stupendi illius sacrificii, quo se totum pro nobis obtulit, rite cognoscas, *vade ad montem myrrhæ* (a) seu Calvariam, & ibi amanti obtutu *respice in faciem Christi tui*, (b) in ara crucis voluntario holocausto se victimam immolantis. Ibi enim Eum per paupertatem propriis vestibus, per contemptum omni honore, per dolorem ipsa etiam vita in nostrî gratiam exutum, priva-

II.
Quia etiam
Christus se
totum nobis
dedit.

(ggg) De arca Moral. c. 2. in Tom. 2. (a)
Cant. 4. v. 6. (b) Psal. 83. v. 10.

privatumque cernes; quæ tria charissima homini & pretiosissima bonorum genera sunt.

I. Inprimis enim, ut perditam nobis innocentiam stolam redderet, *exspoliavit se* celestis hic *Jonathas tunica*, qua erat indutus; diligebat enim nos *velut animam suam*: (c) nec alia quam cruoris purpura tectus apparuit hic *sponsus sanguinum* (d) *in die desponsationis* seu mortis suæ; (e) tum ut corporis nuditate ardentes intus charitatis æstus leniret; tum ut etiam nos ei cor nudum & rebus terrenis vacuum in dotem afferremus.

Quo certè factò illius sui erga nos studii magnitudinem luculenter ostendit. nam quòd stabulum palatio, laciniam purpuræ, mendicitatem opulentiam prætulit, doctrinæ ejus conformè exemplum fuerat, qua pauperes spiritu beatos enuntiavit. Quòd oblata sibi à dæmone mundi regna

con-

(c) 1. Reg. 18, v. 3. & 4. (d) Exod. 4.
v. 25. (e) Cant. 3, v. 11.

contempserit, adeò mirum non est; cum fuerit præpotens cœlorum Dominus. Quòd pro satellitio non nisi egenos habuerit, equidem capi potest; cum *regnum ejus non fuerit de hoc mundo.* (f) At verò quòd nostrî amor, frustra reclamante virgineo pudore, alterum hunc summè verecundum Adam omni omnino veste & quidem pleno die, inspectante procaci plebe, nostrî causa spoliarit; id profectò summi illius erga nos affectûs prodigium est.

Hæc vides, ô anima! & inani recula te abdicare gravaris? ut Christum induas, veteri homine, vilibus crepundiis te exuere tardas? & natum cœlis cor circumfers, futili glebæ terreis compedibus adstrictum? At cave, ne (quod minatur Propheta) *pro stola gloriæ* (g) *induas maledictionem sicut vestimentum*, (h) nisi nuda nudum sequi decernas.

2. Verùm

(f) Joan. 18. v. 36. (g) Eccli. 15. v. 5.
 (h) Psal. 108. v. 18.

2. Verùm hoc minimè contentus hominum amator JESUS, suam quoque *famam*, quæ Doctore S. Thoma *inter res exteriores simpliciter & absolute maximum bonum est, cum virtuti proximum sit*; (i) hanc, inquam, summo vulnere integram nobis hostiam jugulavit; dum illud mortis genus elegit, quo nullum id temporis vilius erat, nullum servilius. Nam patiebatur (*sistite cursum ô sidera! ac refugio flexu radios occulite!*) patiebatur, inquam, orbis Dominus in monte & stipite eminenti, ut omnibus esset ludibrio: in loco capitali, ut publicè infamis haberetur: duos inter latrones, ut omnium sceleratissimus reputaretur: sub ipsum meridiem, ut omnes adessent: in ipsa Paschatis solemnitatem, qua tota natio Solymam confluebat: cœlum inter & terram medius, ut in eum tanquam in scopum & metam Pharisæorum calumniæ, Scribarum blasphemiæ, populi opprobria sine obstaculo ob loci eminentiam eò rectiùs collineare possent. Certè omnia

(i) 2, 2, Q. 129, a, 1, in C.

nia omnino adjuncta ingeniosus amor conjunxisse videtur, quæ hoc famæ sacrificium difficilius reddere, ejusque pretium extollere poterant, & augere.

Et tamen his insuper habitis, eam nobis integram humillimus Salvator liberali mente immolavit eo solùm fine, ut etiam nos eidem delicatum illud honoris punctum & omnis discordiæ pomum sacrificaremus. Et sit, qui his auditis superbire aufit, contemni doleat; injurias vindicet; imò & honorari prensat? O quàm dignus is foret, *ut sicut diploide operiatur confusione!* (1)

3. At verò hic necdum stitit profusissima in nos charitas Servatoris. Totum insuper *corpus* suum vicariam pro nobis victimam obtulit, dum illud summis angoribus, suppliciis, cruciatibus affigendum, dilaniandum, torquendum tradidit, ut hac ratione læsam à nobis DEI justitiam placaret,
&

(1) Psal. 108. v. 18.

& luendas nobis pœnas ipſus exſolveret. In hoc ergo amoris ſimul & doloris theatrum molles oculos pauliſper defigamus.

En! ô anima! Dilecti tui pedes & manus clavis acerbè terebrantur: venæ & nervi violenter extenduntur: caput ſpinarum aculeis altè perfoditur: labia propinato felle impiè amarificantur: latus lancea barbarè transfoditur. Denique ſumma inter artuum tormenta & infandas animi anguſtias Filius à Patre derelictus, Magiſter à diſcipulis deſertus, Dominus à Petro negatus; verbô: JESUS innocens carnificum rabiei à judice traditus, parentante natura, ſalvatorem orbis emiſit ſpiritum.

In ſumma: nullum eſt in corpore membrum, nullum in membris oſſiculum, arteria, nervulus aut fibrilla nulla, quam pro nobis divinæ Nemefi non obtulerit cruciandam; ne noſtram nos (aures arrigite ô abjecti voluptatum aucupes!) ne noſtram nos
cuticu-

cuticulam foveremus. Omnes corporis sensus & animæ facultates libens obtulit, in nostrî gratiam peculiari-
bus suppliciis afficiendos; ne carnis nos illecebras sectaremur. Ipsam denique vitam nobis in summi amoris pignus irrevocabili munere consecra-
vit solùm ideo, ut posthac *non jam nobis viveremus, sed ei, qui pro nobis mortuus est.* (m)

O verè magnum divinæ charitatis prodigium! Certè si teste sacro Codice *majorem hac dilectionem nemo habet, quàm ut animam suam ponat quis pro amicis suis,* (n) quis maximâ Christum flagrasse negabit; dum sublimem illam divinamque animam posuit, & morte tam cruenta posuit, & quidem pro inimicis ac rebellibus servis posuit? Quis inficias ibit, illum se nobis in cruce totum quantum donasse; dum vestes, famam, & vitam adeò largè nostrî causa prodegit? Et proin Eundem omnibus titulis mere-

Pars III.

S

ri,

(m) 2. Cor. 5. v. 15. (n) Joan. 15. v. 13.

ri, ut illius sanctitatem æmulando, toti ejus etiam nos simus.

4. Præcipuè cum in Eucharistia hæc donatio perenni miraculo continetur; quin imò immensum augeatur, ac nobilitetur. Ibi enim amabilis JESUS non solum dat tunicam humana manu contextam, sed triticum, quo prodigiosè obtegitur, velum; non solum prodigit famam Filii-Hominis, sed quasi prostituit dignitatem Hominis-DEI; dum ejus Majestatem tam vili specierum tegmine occultit, totque injuriis palam exponit; non solum tradit corpus morti & doloribus obnoxium, sed pati nescium, immortale, gloriosum. Præterea ibi non tantum nobis offert carnem in sacrificium, sanguinem in lavacrum, seipsum in exemplum; sed insuper in cibum, potum, & medicamentum. Ibi denique dum in talem se victimæ statum redigit, in quo naturaliter nec videre, nec audire, nec loqui, nec sentire, nec ullum penitus motum exercere valet; dum, inquam,

inquam, hoc agit, suorum sensuum omnem usum ac exercitium nobis cumulatè sacrificat, continuando ad finem mundi prodigio; ita quidem, ut non tantùm nihil in eo sit, quod nobis non pleno jure cesserit; sed nec alius perfectior modus se nobis dicendi ab angelico intellectu excogitari possit.

Cùm ergo Christus (ô Angeli nostram nobis felicitatem ne invidetis!) cùm ergo Christus teste Bernardo totus nobis datus, totus nostros in usus sit expensus; cui frons tanto are aut ferro rigebit, ut negare ausit, par pari reddendum, amore amorì respondendum esse? Cùm olim *pellem pro pelle, dentem pro dente, oculum pro oculo* (o) lex Talionis exegerit; quis inficias ibit, lege charitatis cor cordi, totum toti rependendum esse? præcipuè Dilecto toties roganti: *præbe fili cor tuum mihi.* (p)

O mortales! vim, quæso, dictorum perpendite. En! nihil est in

S 2

Chri-

(o) Job. 2. v. 4. (p) Prov. 23. v. 26.

Christo, quod nostrum non sit. nostrum est illius corpus; quia pro nobis vulneratum. noster illius sanguis; quia pro nobis effusus. nostra illius vita; quia pro nobis in necem data. nostra illius merita; quia nobis sub mortem testamento legata. In summa: se totum nobis dedit in cruce, totum in Eucharistia; ubi (interprete Synodo Tridentina) *divitias divini sui erga homines amoris velut effudit*; (q) ita quidem, ut amplius quid vel melius dare nec potentissimus queat, nec sapientissimus sciat; *quid enim melius poterat dare seipso vel ipse?* (r) Hæc ergo cum ita se habeant; cumque Salvator nostrum vicissim amorem, quo ad sectandam perfectionem impellamur, tanto affectu zelet, totque nominibus mereatur; quid nobis jam agendum sit, decernamus. Illud tamen prius diligenter perpendamus,

III.
*Quia etiam
totum*

III. Quòd etiam totum dando parum demus; id quod tertium est per vir-

(q) Sess. 13, cap. 2. (r) Bernard, Serm. 11. in Cant.

virtutem solidam nos DEI servicio ^{dando,}
 consecrandi incitamentum. Hic au- ^{parum}
 tem speciatim te attentum volo amice ^{damus.}
 Lector, utque dicenda non tam legas,
 quam singillatim expendas, vehemen-
 ter exopto. Affero itaque, nos etiam
 totum dando parum dare, idque ob-
 sequentes, quas in pugnum contraho,
 rationes. Nam primò parum est,
 quod damus, si spectetur vilitas illius,
 qui dat; quid enim est homo, quam
momentum statera, gutta rosis antelucani,
 (a) *stella situla, & pulvis exiguus?*
 (b) Item parum est, si consideretur
 nullius indiga Majestas ac omnipotens
 sufficientia illius, cui datur; nam *quid*
prodest DEO, si justus fueris? aut quid
ei confers, si immaculata fuerit vita
tua? (c)

Præterea parum est, quod damus,
 si illud ex una parte comparemus ma-
 gnitudini & copiam beneficiorum à cœ-
 lo nobis collatorum; ex altera verò

S 3

par-

(a) Sap. 11. v. 23. (b) Isa. 40, v. 15. (c)
 Job. 22. v. 33.

parte si æquiparemus cum numero & gravitate scelerum à nobis patrorum, profectò *sicut pannus menstruatæ universæ justitiæ nostræ* erunt, (d) & tanquam nihilum evanescent in conspectu illius beneficentissimæ Infinitatis. Denique parum imò nihil est, quod damus, si conferatur cum eo, quod sæculares agunt pro mundo, quod Sancti patrarunt pro DEO, quodque meretur coelum; cùm secundùm Pauli oraculum *non sint condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* (e) Ita ut jure alto cum gemitu fateri cogamur, nos etiam totum dando parum imò nihil dare.

Jam verò si ita res se habet; si etiam totum dando parum damus; si etiam omnia agendo nihil agimus, ac *servi inutiles sumus*; (f) quid ergo erit, etiam hoc parum negare, vel partiri inter DEUM & res creatas velle? etiam hoc modicum seu nihilum Supremo
Nu-

(d) Isa. 64. v. 6. (e) Rom. 8. v. 18. (f) Luc. 17. v. 10.

Numini litare nolle? O Superi! si *Sau-
lem* projecit Dominus, ne sit rex super
Israël; quia pepercit Agag? (g) si lapi-
datus est Achan, & cuncta, quae illius
erant, igne consumpta sunt; quia tulit
aliquid de anathemate, quod integrum
erat coram Arca offerendum? (h) si
Ophni & Phinees gladio percussi cor-
ruerunt; quia ex victima holocausti
crudam sibi partem retinuerunt, nec
integram immolarunt? (i) Quid no-
bis fiet? qui pariter *duplici corde* (l) in
duas partes claudicamus? (m) & mo-
dò huic appetentiæ, modò illi veluti
totidem Ammonitis parcimus?

Quid enim? An ergo solummodo
nobis impunè cedat, mutilum quid
& mancum Regi regum consecrasse?
An solùm nobis liceat, ex devota cœ-
lis hostia quicquam sacrilega manu
decerpere? & inita quasi naturam in-
ter & gratiam compositione, tantum

S 4

ali-

(g) 1. Reg. 15. v. 9. & 26. (h) Josue. 6. v.
19. & cap. 7. v. 1. & 25. (i) 1. Reg. 2. v. 15.
& cap. 4. v. 17. (l) Eccli. 2. v. 14. (m) 3.
Reg. 18. v. 21.

aliquid boni operis pietati dicare, & interea animi dominatum perversæ cupiditati relinquere? nobis, inquam, quos statûs sanctitas, vocationis excellentias, votorum conditio totos ejus esse summis nominibus obligat, & adstringit? O quàm facundè contrarium nobis Ananias & Saphira emortua voce præfagiunt, & ominantur! (n)

Igitur sacræ Themidi ne etiam nos pœnas demus, omnem animæ partitionem execremur; cùm multa non possimus, saltem agamus illud modicum, quod possumus; cùm grandia non habeamus, saltem demus illud parum, quod possidemus; sed tamen hoc parum demus totum; idque triplici ex capite demus, 1. quia etiam DEUS se totum nobis donat. 2. quia etiam Christus se totum nobis dedit. 3. quia etiam totum dando parum damus. Tres hæ rationes sint funiculus ille triplex, quo sibi ligatos amor divinus ad virtutem solidam pertrahat, quam

(n) Act. 5. v. 3. & seq.

quam à nobis non minùs exigit, quàm meretur DEUS.

Itaque ô ardens humani æmulator cordis! qui nec ejus dimidium acceptas, si integrum negetur; illudque aut totum cupis, aut omne respuis; ah! quid tibi retribuam pro teipso, nisi meipsum? cùm mihi dederis totum te, quid minus rependere possum quàm me? Statutum proin est, (testes mihi Cœlites sint) tuus in posterum totus ero; deinceps solus tu cordis mei dominator eris. Nihil jam juris in illud mundo, nil amori proprio competat: dejiciatur mentis throno imperans eadem affectio: moriatur pravus ille appetitus, qui animum hucusque miserè captum tenuit. Rebellet licèt caro, & ringens obluetetur orcus: licèt complices obmurmurent sensus; fixum est: moriatur; solus in anima regnet DEUS: solus in medio mei vivat Christus, & divinus triumphet amor. Amor Numinis, nostram sanctitatem merentis, omnia obstacula tollat, cunctas difficultates perrumpat, planum-

quæ reddat, quod acclive viderur; perfectionis studium deinceps summum imò unicum mihi negotium sit.

Quid hæres ô anima? quid anceps nutas, aut anxia tardas? tam magnum ergo malum sit, totum DEI esse? Ergone tu sufficias DEO, nec DEUS sufficiat tibi? *Quæ conventio Christi ad Belial? aut quæ societas lucis ad tenebras?* (o) verbô: quæ comparatio hujus humani respectûs, aut creaturæ affectionis cum Supremo Numine, ut & illis aliquem in animo angulum reserves? Si etiam totum dederis, an offeres æquivalens illi, quod accepisti? Vah! omnia tua nihil sunt; & hoc nihilum consecrare dubites? Si mille tibi corda forent, ei dignè amando non sufficeres; unicum cum habeas, idque tam angustum, etiam hoc partiri audeas? Quæ hæc æquitas foret, quæ gratitudo?

Vicisti, ô amabilissime cordium
DEUS! vicisti, victas amori do ma-
nus

(o) 2. Cor. 6. v. 14. & 15.

nus. Tibi soli debetur cor meum. nullus in eo posthac erit locus peccato, nullus tepori, aut vitio dominantis. Amor proprius inde æternum exulabit. nullus in eo erit motus, qui non unice tendat ad te. Geminae hæc tesserae: *DEUS vult, me fieri sanctum; DEUS meretur, me fieri sanctum*, duplex pariter calcar erunt, in via virtutis duplicato gressu quotidie proficiendi. Utque verbis facta respondeant, ab hoc N. actu heroico hodie adhuc correctiorem vitam auspiciabor. Id solum à tua infinita Bonitate suppliciter gemitu peto, ut hoc cordis mei holocaustum, & comparandæ virtutis propositum in odorem suavitatis admittere digneris; & sicut ad illud offerendum voluntatem, sic etiam ad hoc explendum gratiam uberrimam largiaris.

§. III.

*Indicia Amoris divini &
proprii.*

EX iis, quæ hætenus præsentî hoc capite disputavimus, luculenter constat, amorem DEI, perfectionem à nobis tum exigentis, tum merentis, non solum potens illius sectandæ incitamentum; sed etiam efficax ejus acquirendæ allevamentum esse. Nam (ut ait Præsul Hypponensis) *ubi amor est, ibi labor non est; sed sapor & dulcor,* (a) qui emollic, quidquid asperum; ac dulce & facile reddit, quidquid amarum & arduum in sanctitatis semita exantlandum occurrit.

Quàm excellens autem ejusmodi dilectio sit, inde patet; quia virtutum regina, *vinculum perfectionis*, (b) *plenitudo legis*, (c) & *perfectissima justitia est*, (d) fidem, & spem sua eminenti

(a) Serm. 4. de verbis Domini. (b) Coloss. 3. v. 14. (c) Rom. 13. v. 10. (d) Aug. in Soliloq. l. 2.

menti dignitate transcendens secundum illud Pauli affatum : *major autem horum est charitas.* (e) Imò teste Bernardo *tota anima prestantia à charitatis mensura desumitur ; qualis amor est, talis homo est.* (f) *Talis verò amor est,* (prosequitur Augustinus) *qualis res amata est. si bonum amas, bonus es : si malum, malus es : si summum bonum, optimus es. Amas vanitates, vanus es : amas terrena, terrenus es : amas DEUM, divinus es.* (g) Ex quibus virtutis hujus supra cæteras excellentia, & præstans sublimitas abunde elucet.

Porro hæc ipsa dilectionis eminentia in causa est, quòd stygius hostis omni astu allaboret, ut cœlestem hanc gemmam spurio colore adulteret, nobisque amorem proprium pro divino venditet. Ne itaque etiam nobis fucum faciat, ob oculos ponam indicia amoris 1. divini, 2. proprii, ut genuina eorum notitia imbuti, eò faci-

(e) 1. Cor. 13. v. 13. (f) Serm. 9. in Cantica. (g) In Soliloq. l. 2.

faciliùs pretiosum à vili (h) discernamus, ac etiam separemus.

I.
Indicia a-
moris di-
vini.

I. Primum itaque veri amoris signum est constans & accurata observatio mandatorum DEI, non solum graviter sed etiam leviter obligantium; ita ut quis religioni sibi ducat, supremo Numini etiam in re minima pleno cum assensu displicere. Primariam hanc divinæ dilectionis notam esse, geminis tum scriptæ, tum novæ legis testibus comprobatur, nempe Ecclesiastico & Joanne, quorum ille hæc habet: *qui diligunt illum, conservabunt viam seu legem illius*; (i) hic verò sic scribit: *in hoc scimus, quoniam cognoscimus (seu amamus) eum, si mandata ejus observemus. Contrà verò qui dicit, se nosse (sive diligere) eum, (1)*

&

(h) Jerem. 15. v. 19. (i) Eccli. 2. v. 18.
(1) Ita tò cognovimus, & nosse exponit Cornelius à Lapide in hunc locum, dicens: *QUONIAM COGNOVIMUS eum cognitione non tantum speculativa, sed & practica, quæ cum affectu & amore conjuncta est, ac in opus derivatur. Cognovimus ergo, id est, novimus, & diligimus eum, si mandata ejus observemus. Et in versum 4. NOSSE ergo est, ita nosse, ut amet Deum, etque per omnia obediat.*

& mandata ejus non custodit, mendax est; & in hoc veritas (seu charitas) non est; qui autem servat verbum ejus, verè in hoc charitas DEI perfecta est. (m) His pondus addunt illa Christi verba: qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me; (n) à contrario concludens: ergo, qui ea non servat, non me diligit. Et hinc etiam Ipse, ut cognosceret mundus, quia diligeret Patrem, (o) quæ placita erant ei, fecerat semper. (p) Ut proin ex ipso Spiritûs Sancti eloquio clarè constet, sedulam præceptorum DEI observantiam evidens genuini amoris indicium esse.

Inquire igitur, an etiam tu primæ hoc charitatis in te vestigium reperias? An etiam tua sit fortis, ut mors dilectio? ita quidem, ut nec aqua multa terrestrium illecebrarum eam extinguere, nec flumina avernalium tentationum illam obruere possint? (q) Talis equi-

(m) 1. Joan. 2. v. 3. & seq. (n) Joan. 14. v. 21. (o) Joan. 14. v. 31. (p) Joan. 8. v. 29. (q) Cant. 8. v. 6, & 7.

equidem fuerat Doctoris Gentium charitas, qui stygi insultando omnem eius rabiem omniumque aduersitatum paenopliam provocabat, audacter exclamando: *quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio?* (r) Nec minùs fortiter egit, quàm dixit; nam eum *nec repugnans in membris lex,* (s) *nec stimulus carnis, nec angelus sathane, colaphizans eum,* (t) cum suis omnibus illicitis, assultibus & dolis ab amoris tramite vel latum unguem in transversum impellere poterant, *in his omnibus superabat.* (u)

Age jam, num talis mens etiam tibi sub pectore gliscit? An aduersa etiam tibi oleum & ligna sunt, queis in te coelestis hæc flamma nutriatur? An etiam tu Pauli exemplo *certus es, quia neque mors, neque vita, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque creatura alia poterit*
te

(r) Rom. 8. v. 35. (s) Rom. 7. v. 23. (t) 2. Cor. 12. v. 7. (u) Rom. 8. v. 37.

te separare à charitate DEI. (x) Hic gradum siste, & ad hunc lapidem Lydium amorem tuum examina.

O quàm triste foret! si propter pugillum hordei & fragmen panis, (y) si pro lentis edulio (z) & folio, quod vento rapitur, (aa) si ob paululum mellis (bb) derelinqueres DEUM factorem tuum? (cc) si illum projiceres post corpus tuum, (dd) eique redderes mala pro bonis, & odium pro dilectione? (ee) si relicto coelesti Sponso anima tua insaniret post amatores alienos! (ff) & hinniret ad res illicitas? (gg) Si despecta Arca Dagoni litares, & pro re nihili summam Amabilitatem offenderes? Enimvero talis si es, tantum abest, ut instar Pauli in charitate solidatus sis, ut ne quidem primum ejus gradum conscenderis, qui consistit in horrore & fuga peccati omnisque illius,

Pars III.

T

illius

-
- (x) Rom. 8. v. 38. (y) Ezech. 13. v. 19.
 (z) Gen. 25. v. 33. (aa) Isa. 40. v. 17.
 (bb) 1. Reg. 14. v. 43. (cc) Deut. 32. v. 15.
 (dd) Ezech. 23. v. 35. (ee) Psal. 108. v. 5.
 (ff) Ezech. 23. v. 5. (gg) Jerem. 5. v. 8.

illius sanctitudinis displicet, & ad-
versatur.

O Domine! pone spiritum tuum, spi-
ritum amoris, in medio mei, & fac, ut
in praeceptis tuis ambulem, & judicia
tua custodiam. (hh) Scribe illa in tabu-
lis cordis mei (ii) eodem dexteræ tuæ
digito, quo olim illa tabulis lapideis
in monte Sinai inscripsisti; (ll) idque
tam fortiter, ut nulla posthac obli-
viosa transgressione ex eo deleantur.
Sola hujus tesseræ memoria: hoc displicet
Numini, contra omnes nævos im-
pervius mihi clypeus sit.

2. Verùm genuinus amor non so-
lùm nil agit, quod offendit Dilectum,
eiq̄ue injucundum accidit; sed etiam
illa, quæ eidem grata sunt, ideo so-
lùm peragit; quia ei placent. Proin
puritas intentionis in operibus singulis
est alterum sinceræ dilectionis argu-
mentum. Nam (ut docet Clemens
Alexandrinus) qui charitate perfectus est,
opus

(hh) Ezech. 36. v. 26. (ii) Prov. 7. v. 3.
(ll) Exod. 24. v. 14.

opus bonum eo sine expedit, quia DEUM amat; is operum ejus causa longè gravissima, imò unica est. (mm) Aliud præterea qui suis actionibus intendit, supremam Bonitatem rite non diligit. Nam suspectus Bernardo est amor, cui aliquid aliud adipiscendi spes suffragari videtur. (nn) Et hinc eodem auctore amandus est DEUS absque intuitu præmii. nam charitas vera mercenaria non est; quippe quæ non querit, quæ sua sunt. Verus Numinis amor seipso contentus sibi ipsi premium est; neque præter amatum aliud querit. Hæc Abbas mellifluus. (oo) Ex quibus patet, puritatem intentionis, infallibilem puri amoris indicem esse.

Quapropter licèt apertis cæli catarractis (pp) deciduo inde diluvio orci incendia extinguerentur; licèt eluctante in altum omni elemento ignis, empyrei atria comburerentur; tamen verus amator à pristina operandi methodo nil quicquam remitteret. licèt ne-

T 2

gotia

(mm) Lib. 1. Stromat. (nu) Serm. 83. in Cant. (oo) Ibidem. (pp) Gen. 7. v. 11.

gotia etiam sancta, & optimo ex fine suscepta, optatum minimè fortiantur effectum; ille nihilominus æquè pacatos vivit dies, ac si conatui felicissimus responderet successus. Contrà verò secus qui agunt, fat apertè demonstrant, suis operibus non solùm divinam se, sed etiam humanam intendere laudem, suasque actiones prava intentione corruptas sordescere; se autem vera charitate destitutos languere.

Proin examina, an non etiam tu ex hoc morbo decumbas? An amor divinus sit unicum principium, incitamentum, & finis tuarum operationum? An non subinde incepti cum DEO & pro DEO labores postea ex amore proprio ob commodum privatum continuentur? Disquire, an & quàm accuratè illam à Paulo præceptam serves regulam: *omnia vestra in charitate fiant?* (qq) *sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in majorem DEI gloriam facite?* (rr)

Quàm

(qq) 1. Cor. 16. v. 14. (rr) 1. Cor. 10. v. 31.

Quàm meritò autem id à nobis exigatur, in propatulo est; nam, testante eodem Gentium Doctore, *nemo nostrum sibi vivit, sed Domino*; (ss) ergo iustum est, ut etiam nemo sibi operetur, sed ei, per quem vivit, & operatur. Dein non nostri, sed *Dominum sumus*; ut idem Apostolus asseverat. (tt) ergo cum, suffragantibus cunctis legibus, ager fructum ferat suo domino, cur non etiam tu DEO?

O alme mortalium Creator! *totum hominem jure exigis, qui totum hominem fecisti; adeoque minus te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat*; (uu) *minus te amat, qui minimum quid agit, quod non omne ad te dirigit; qui vel semel respirat, quin te anhelet. O pulchritudo tam antiqua & tam nova! o quam serò, quam parum, quam imperfectè te amavi!* (xx) Sed deinceps temporis moram affectuum contentione compensabo. Imò jam nunc amo te, o Mens perfectissi-

T 3

fectissi-

(ss) Rom. 14. v. 7. & 8. (tt) Rom. 14. v. 8.
 (uu) Aug. l. 10. Confess. c. 29. (xx) Ibid.

fectissima! amo te toto corde, tota anima, totis viribus meis, idque purè propter te ac infinitam amabilitatem tuam. Nulla sit operatio, quæ non semper & unicè tendat ad te. Sanctus hic amor omnium deinceps actionum felix initium, scopus & anima sit.

3. *Tertium* puræ charitatis signum est *conformitas voluntatis* nostræ cum divina. Nam (ut docet S. Dionysius Areopagita) *amor virtus unitiva est non solum equalium cum equalibus, sed etiam inferiorum cum superioribus.* (yy) Hæc autem conjunctio obtineri nequit nisi per conformationem voluntatum, qua mutuò amantes idem sentiant, & velint: idem optent, & nolint. Id asserit S. Bernardus: *unitas nostri spiritus, inquit, cum DEO tum habetur, quando anima non solum vult, quod DEUS vult; sed quando ne quidem potest aliud velle, quàm quod DEUS vult.* (zz) Ex quo sequitur charitatem in hac mentionem consensione velut causam in suo effectu

(yy) De Eccles. Hierarch. (zz) Tract. de vita, solit. ante finem,

effectu consistere; adeoque hanc felici nexu prioris indicium esse.

Dein (ut commune adagium fert) amor aut similes invenit, aut facit; ergo qui perfecte divinam Majestatem diligit, se illi etiam perfecte assimilet, conformetque, necesse est; perfecte autem se nunquam conformabit, quamdiu voluntate ab eo discordabit. Ergo repugnat inveniri genuinam charitatem sine socia hac unitate, nam animis amare, ac uniri, & tamen voluntatibus discrepare, ac divelli, paradoxum est, ergo ubi non apparet hæc voluntatum æquabilitas, ibi neque latet vera charitas. Contrà verò ubi illa promicat, etiam hanc intus residere, nemini dubium est.

Præterea verus amor (quæ S. Ignatii doctrina est) *consistit in mutua facultatum, rerum & opum communicatione.* (aaa) Jam autem sine integro nostri arbitrii sacrificio non potest subsistere plena hæc DEUM inter & ho-

T 4

minem

(aaa) In lib. exercit. in contempla. de amore.

minem bonorum communio ; ergo nec solidus amor. Quidquid enim Supremo Numini dederis, si illud negaveris, nihil dedisti; cum non tua, sed te petat coelestis Sponsus; te autem nunquam donabis, quamdiu præcipuam tui partem, liberum nempe arbitrium, reservabis. Denique (ut ait Gregorius Magnus) *ille perfectè Creatorem diligit, qui de se sibi nihil relinquit.* (bbb) Jam verò principem animæ facultatem tibi retinendo, te tibi totum fervas. ergo eum perfectè non amas. Ex quo sole clariùs patet, sine voluntatis nostræ cum divina conspiratione genuinam charitatem haberi non posse; illam verò hujus evidens signum esse.

Hanc ergo præcipuam tui partem ad conscientie tribunal nunc evoca, eamque examina, quam potissimum re à divina dissideat? Quid DEUS te facere velit, quod tu agere horreas? quam reculam aut affectionem creatam sibi à te immolari cupiat, & quam

(bbb) Lib. 10, Moral. cap. 4,

quam tu dare avarus respuas? An eadem, qua Job & Heli, mentis æquitate adversa excipas? num illa eorum verba: *Dominus dedit, Dominus abstulit: sit nomen Domini benedictum*: (ccc) item: *Dominus est: quod bonum est in oculis suis, faciat*: (ddd) premente sinistra sorte, etiam tibi familiare scutum sint?

Age, an malles ex DEI voluntate potius esse vilis vermiculus, quàm sine illa sublimis Seraphinus? num potius eligeres cum illa nihil agere, & continuò ægrotare, quàm sine illa fidei lumine totum mundum illustrare? An magis velles ex Numinis nutu quævis atrociam pati, quàm sine illa deliciis affluere? Hic equidem ingemiscis, & ab isto te gradu longissimè remotum doles. Et tamen is perfectæ charitatis individuus comes est.

Ergo saltem dispice, an cadaver hominis, & baculus senis tuum pariter symbolum sint, ita ut æquali facilitate

T 5

tate

(ccc) Job. 1. v. 21.

(ddd) 1. Reg. 3. v. 18.

tate attolli te, & abjici: vestiri, & nudari sinas? An æquè indifferens ad honores & contemptus, ad commoda vel incommoda, quàm sculpta ex marmore statua sis? vel num saltem ad omnem locum & quodvis munus tua se indifferentia extendat? Quantum hac in re deficis, tantum ab amoris perfectione recedis. Hujus ergo defectum ut emendes, sæpius cum Saulo, & eodem, quo ipse, animo suspira: *Domine, quid me vis facere?* (eee) moxque, intellecta ejus voluntate, cum Davide exclama: *paratum cor meum DEus: paratum cor meum.* (fff)

O Supreme Moderator orbis! qui appendis tribus digitis molem terræ, (ggg) eandem Sapientia, Bonitate, & Omnipotentia veluti totidem digitis gubernando; en! totum me tuo nutui regendum committo. *Sicut lutum in manu figuli, sic ego in manu tua;* (hhh) *gyra, & reversa me per circuitum; paratus*

(eee) Act. 9. v. 3. (fff) Psal. 107. v. 2.
 (ggg) Isa. 40. v. 12. (hhh) Jerem. 18. v. 6.

ratus ad omnia sum. (iii) Et hinc in conspectu totius curiæ cœlestis etiam ego cum Ignatio libertate privo me, ut sponte vincetus sequar te: protestor nihil velle me, nisi quod sciam velle te. Fac mecum sicut scis, & vis; nam scio, quod amator sis. Amore solo dona me, ut ego quoque amem te. Hac dando dabis omnia.

4. Quartum denique generosi amoris indicium est, multa pro dilecto ac magna agere, & pati; quorum utrumque operationis nomine intelligitur. Ita sentit Gregorius Magnus: *signum amoris, inquit, non est in affectione animi, sed in studio bonæ operationis.* (kkk) Huic sententiæ suffragatur Bernardus, ita differens: *tunc verè DEUM diligis, si pro amore illius bona, quæ potes, operaris.* moxque sui effati hanc rationem subdit, dicens: *nam amor, si verè amor est, magna operatur; si verò non operatur, amor non est.* Unde in *Canticis Canticorum* (eiusdem

(iii) Thom. à Kemp. l. 3. c. 15. (kkk) Lib. 2. in 1. Reg. 4.

dem Abbatis verba sunt) *Sponsus Christus ad Sponsam animam ait: pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. Non solum vult poni super cor, sed etiam super brachium; quia in corde sunt tantum cogitationes; at in brachio sunt operationes. Ergo non solum super cor, sed precipue super brachium Sponsa Dilectus ut signaculum vult poni; quia quantum is ab anima sancta diligatur, actione potissimum designatur. Hæc ille. (III) Ex quo sequitur, magnarum rerum pro DEO patratiorem infallibile charitatis divinæ indicium esse. Nam, (quæ pii Ascetæ observatio est) qui non est paratus omnia pati, & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia ab eo deflecti. (mmm) Secus qui fecerit, adhuc fortis & prudens amator non est.*

Inquire itaque, qua fidelitate auscultes divinis instinctibus ad hoc vel
illud

(III) Serm. 51. de modo bene vivendi. (mmm) De imit. Christi. l. 3. c. 5.

illud patrandum, aut omittendum te impellentibus? Qua aviditate arripias occasiones magni aliquid pro augenda Numinis gloria, aut promovenda aliorum salute explendi? An tibi conficius sis, te per vitæ cursum tale quid aut generosè egisse, aut patienter tulisse, quod obtinendæ finalis gratiæ prudentem tibi spem faciat? Tandem dispice, qualem actum heroicum exerceri à te repetitis impulsibus petat stans, & pulsans ad cordis ostium DEUS? Hac in re surdum agere, magnum animi frigus argueret, & ingentem amoris defectum.

O Domine JESU! qui ignem venisti mittere in terram, nec aliud vis, nisi ut accendatur; (nnn) aufer, quæso, à me hoc cor lapideum, quo hætenus tot amoris tui spicula dura cautes elusi; & da mihi cor carneum, (ooo) divinis motibus aptum & omnem ad nutum tractabile. Succende in eo illum divinæ charitatis ignem, qui nunquam dicit,

(nnn) Luc. 12. v. 49.
v. 19.

(ooo) Ezech. 11.

cit, sufficit; (ppp) sed semper in altum evolans plus ultra tendit. Da, ut eo animata mens mea generosos assurgat in ausus, & pro Dilecto magna operando se verè amantem probet.

II.
*Indicia
amoris
proprii.*

II. Verùm frustra dignoscendo, & acquirendo amori divino nos impendimus, nisi amorem proprium continuo certamine alacres impugnemus. Hic enim prioris juratus est hostis, æmulus & rivalis; ita quidem ut oriente uno, alter occidat; stante uno, alter corruat: prævalente uno, alter succumbat, necesse sit. Nam teste Augustino *anima per odium sui proficit in amore DEI*; (a) & hinc quantum te oderis, tantum Numen amabis; nec poterit ad te intrare amor DEI, nisi inde exulet amor tui.

Ratio in promptu est; quod enim charitatem divinam impedit, debilitat, expellit, sunt gratiæ neglectus, animi tepor, & graves lapsus. Jam
autem

(ppp) Prov. 30. v. 17. (a) Lib. de spiritu & anima.

autem amor proprius est gratiæ obstaculum, fervoris excidium, & scaturigo peccatorum. Est radix omnium morborum animæ, nutrix quorumlibet in orbe vitiorum, antesignanus cunctarum rebellium cupiditatum: principium, custos, & fulcrum omnium pravarum molitionum. Est inimicus perniciosissimus, (quia domesticus) qui in cordis medio sua castra meratur, & quem insitum naturæ nobiscum individui circumferimus. Est inimicus callidissimus, & ad fallendum aptissimus æquè ac pertinacissimus. Est inimicus non nisi maxima cum difficultate superandus, qui infirmari, & subigi potest, omnino deleri non potest.

Denique est inimicus infensissimus DEO, cui debitam affectionem præripit: infestissimus homini, quem in præseus exitium impellit; cùm enim arcis, quam obsidet, quodammodo dominus sit: cùm cæcata fucis ratione, voluntatem dominam suis blanditiis fascinet, & inita cum carne & sensibus

sibus conspatione, cum dæmone colludat; necessariò animam sibi mancipatam in summum discrimen adducit. Unde verissima Augustini sententia est, dicentis: *sicut totum hominis bonum est amare DEUM; ita totum hominis malum est amare seipsum.* (b) Adeóque vitium hoc (ut Idem concludit) *maximè cavendum est, utpote à quo tanta mala procedunt.* (c)

Magnum proin operæ pretium erit genuina, queis hæc pestis discernitur, signa in medium attulisse, idque eò magis, cum pietatis larvam induere, & virtutis pallio se obtegere eidem familiarissimum sit. Porro sicut fuga peccati, puritas intentionis, conformitas cum divina voluntate, & grandidium pro dilecto rerum operatio quatuor præcipua amoris divini indicia seu comites sunt; ita è contrario lapsuum frequentia orta ex cæcitate mentis: intentionis corruptio profluens ex nimia honorum & commoditatum appeten-

(b) Cap. 26. Manual, (c) Aug. tract. 123. in Joan.

appetentia: nostri arbitrii contra divinum rebellio suscitata à voluntate propria: denique enervis ad bonum languor proveniens ab horrore difficultatum in via virtutis superandarum, domesticæ hujus Lernæ proditorii indices ac focii sunt.

Ad primum quod attinet, de eo testimonium fert omni exceptione majus ipse Gentium Doctor Paulus; dum enim, ad Timotheum scribens, vaticinatur, *fore homines seipsos amantes*; mox texit ingentem nævorum ex hoc fonte emanantium seriem, subjungendo: *erunt cupidî, elatî, superbi, blasphemî, ingrati, inquietî, criminatores, incontinentes, immittes.* (d) Quorum omnium amorem proprium unicam originem esse, clarè testatur his verbis initiô positis, nempe: *erunt homines seipsos amantes*; quo innuit, hoc morbo laborare, & frequentibus noxis scaterere, synonymum esse.

Huic Apostoli sententiæ suffragatur Theologorum Phæbus Aquinas, dum

Pars III. U docet:

(d) 2, Tim, 3, v. 2,

docet: *manifestum esse, quòd inordina-
tus amor sui sit causa omnis peccati.* (e)
Quin imò ipse jam est omne nefas &
peccatum; quia in eo (tanquam in
fonte rivuli) cætera omnia continen-
tur, nullumque in terris flagitium est,
quod inde suum non ducat initium.
Proin quicumque hoc monstrum in
sinu fovet, omnia secum piacula cir-
cumfert, quæ, licet explicita non sint,
sunt tamen (ut Philosophi loquuntur)
in potentia, & quodammodo inchoa-
ta; quæ, quamvis nos non semper
noxios efficiant, reddunt tamen nun-
quam non calamitosos.

Accedit, quòd intestina hæc lues
pravis cupiditatibus omne robur sup-
peditet, dæmonis fidelem ministrum
agat, mundo summè amicus sit, sen-
sibus omnia permittat, carni in omni-
bus conniveat. Quis ergo neget,
eundem omnium vitiorum matricem
lacunam esse? Nec mirum; *sicut enim
omnis arbor mala malos fructus facit, nec
potest*

(e) 1. 2, Q. 77. a. 4. ad 5.

potest nisi malos proferre; (f) sic quoque ex vitiosa hac radice non nisi plurimi defectus pullulare consueverunt. Ex quorum copia tanquam suis ex fructibus infelix hæc arbor facile dignoscitur.

Hujus rationem assignat magnus ille Pontifex Gregorius, ita differens: *vehementer claudit oculum cordis amor privatus; hoc autem clauso, facile in quodvis malum precipites ferimur; cum, quod ruamus, non agnoscimus.* (g) Unde fit, ut talis cæco impetu pergens, improvido pede in obvios quosvis offensionum lapides identidem incurrat, & sic innumerabilium culparum se reum constituat.

Hæc autem cæcitas mentis, quam præsens, de quo hic agitur, morbus in animam inducit, Auctore Tertuliano, geminos effectus parit; 1. efficit, *ut talis non videat, quod est: 2. ut videat, quod non est.* Inprimis ergo

U 2

ejus-

(f) Matth. 7. v. 17. & 18. (g) Lib. 3°
Moral. 2. 1. & Homil. 4. in Ezech.

eiusmodi suiipfius idololatra *non videt, quod est*; hoc est, non videt, suos errores, queis reipfa scateret: non agnoscit suas cupiditates, queis revera ardet: non distinguit suorum lapsuum gravitatem, copiam, & foeditatem, queis turpiter sordet; ipsa sua vitia esse virtutes reputat.

Ex altera verò parte *videt, quod non est*; dum seipsum sibimet longè alium esse depingit, quàm qualis est; dum sibi blanditur, se dotibus eminere, queis omnino destituitur: meritis præstare, queis penitus caret: habilitate & industria excellere, qua planè deficit. Verbò: non observat in se maculas, queis tamen foedè squalet. Contrà verò cernit in se prærogativas, quarum nec umbram habet, & ob quas tamen varios honores & commoda sibi præ aliis deberi existimat; & hoc ideo, quia nempe *non videt, quod est*; & illulus *videt, quod non est*. Id quod exitialis suiipfius amoris effectus & signum est.

Proin si eadem animi cæcitate etiam tu labores; si te quoque deprehendas esse *sine affectione, sine pace, sine benignitate, protervum, incontinentem, tumidum, & voluptatum amatorem*, (h) aut aliis similibus noxis plenum, ne dubites, te quoque esse hominem sui amantem à Paulo descriptum, cui sanando non alia melior medicina applicari potest, ac illa sit, quam Christus in Evangelio præscripsit, dicendo: *qui amat animam suam, perdet eam; & qui odit animam suam, in vitam æternam custodit eam; (i) qui verò non odit animam suam, non potest meus esse discipulus.* (l) Et hæc mentis cæcitas, quæ tot defectuum mater audit, amoris proprii filia, ejusque principalis index est.

2. Alterum latentis hujus mali indicium est intentionis depravatio, & distorta ejusdem ab ultimo fine aberratio ex nimia honoris & cuticulæ cura profluens. Cùm enim amor pro-

U 3

prius

(h) 2. Tim. 3. v. 3. (i) Joan, 12. v. 25.
 (l) Luc, 14. v. 26.

prius carnis commoda & nominis excellentiam venatica sagacitate in cunctis sollicitè aucupetur; necessariò omnem intentionis puritatem, virtutis perfectionem, & charitatis florem vafre destruit, pessumdat, & corrumpit. Unde fit, ut, quemadmodum ille *draco magnus*, à Joanne in Apocalypsi descriptus, *sua cauda tertiam partem stellarum cæli* post se in ruinam traxit; (m) ita quoque venenata hæc lues potissimam actionum nostrarum & meritorum partem vitiet, perdat, & depravet.

Et quia cum Lucifero *similis esse Altissimo* ambit (n) inanis hæc bulla & turgidum nihil; etiam se in omnibus mira dexteritate ac versutia quærit, & pro ultimo operum fine constituit. Sicut enim *universa propter semetipsum operatur Dominus*, (o) suamque gloriam ac felicitatem in omnibus spectat; ita quoque hæc pestis omnia propter se agit, suam existimatio-

(m) Apoc. 14. v. 4. (n) Isa. 14. v. 14.
 (o) Prov. 16. v. 4.

mationem & commoditatem ubique
 prensando. Instar statuæ illius aureæ,
 à Nabuchodonosore in campis Baby-
 lonicis positæ, etiam hoc idolum ab
 omnibus cernuo poplite adorari cupit,
 erectâ sibi in medio cordis arâ cum
 hac epigraphe: *modò mihi.* Appeten-
 tia excellentiæ, cura cuticulæ sunt duo
 poli, circa quos omnis operationum
 moles ab hoc domestico Sinone cir-
 cumvolvitur, & quò omnis ejus in-
 tentio dirigitur. Unde etiam ille ex
 his signis veluti ignis ex fumo facile
 dignoscitur. Nihilominus tamen cùm
 id non sine multa arte & subdola va-
 fricie exequi soleat, opus pariter est
 acuto prorsus & lynceo obtutu, ut
 flexuosæ ejus fraudes detegantur.

Aliquas solummodo notas hîc obi-
 ter indicasse sufficiat. Sic e. g. si ali-
 quid boni agas, vel mali omittas pu-
 blicè vel coram aliis, quod in occul-
 to solus esses intermissurus, aut com-
 missurus. si ad opera arbitraria
 promptiori alacritate te conferas quàm
 ad ordinaria, & à Præpositis præscrip-

ta; vel si in his peragendis omnino tardus, difficilis, & ignavus sis. si de optato negotiorum successu singulariter læteris; de sinistro autem nimium tristeris, aut in iis perficiendis nimia sollicitudine angere te, & turbari sinas. denique si solum tunc imperatam actionem magna sedulitate obeas, quando per eam sperandum quid ab homine, vel timendum immineret. secus verò ubi ejusmodi spes aut timor abest, si eam oscitanter solum deproperes; nullus dubita, horum omnium amorem tui ipsius primum motorem esse. nam similia prædictam in animo hydram nidulari abunde probant.

Ut ergo intentio tua ab omni sinistro affectu defæcata, *sicut virgula fumini ex aromatibus myrrha & thuris nunquam non rectà ad cœlum ascendat per desertum hujus mundi*, (p) actionum tuarum principia & fines Sanctuarii pondere sæpius examina. Et ne vel sic vulpino astu circumveniaris, blando nimium ne crede colori: nihil

(p) Cant. 3. v. 6.

non suspectum habeas: in omnes etiam occultissimas cordis motiones argus esto. Præcipuè verò illud B. Magdalene de Pazzis monitum tibi habeas commendatum, docentis: *duos esse oculos (adeoque signa) amoris proprii: alterum honoris reputationem, alterum carnis sensualitatem; qui si eruantur, amorem proprium, nec non profluentem inde intentionis depravationem, quæ ejus indicium est, haud multum timendam esse. (q) Proin esto mortificatus (monet pius asceta) ac humilis, & in omnibus puram intentionem habebis; amoris insuper proprii victor eris.*

3. Tertium symptoma, ex quo hic morbus detegitur, est dissensio arbitrii nostri cum divino, creata à voluntate propria, quæ amoris proprii spuria soboles, adeoque & ejus index est. Nam hæc, ancillante appetitu, solum illa vult, quæ perversæ suiipius affectioni blandiuntur. contrà verò illa horret, quæ eidem adversantur; ac proin illud exitiale instrumentum

U 5

est,

(q) 4. Parte vitæ c. 34.

est, quo pravus erga seipsum affectus præcipuè utitur, ut suis cupiditatibus velificet. Quod enim iste suadet, illa appetit: quod dissuadet, illa fugit: quod iste desiderat, per illam fieri imperat; quod verò omitti optat, per illam averruncari mandat; ita quidem, ut, sicut iste est omnium in orbe malorum suator & auctor, ita illa eorundem sic patrator & actor.

Sic exempli gratia, vix dominans Lucifero sui amor Altissimi thronum ambiit, mox voluntas propria classicum insonuit. Vix ille in Progenitoribus similis esse Diis cupiit, mox hæc veritum sibi pomum decerpfit. Vix ille Nabuchodonosori eum Numen esse persuasit, mox ista adorari voluit. Jubeat licèt DEUS: *sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius*; (r) præcipiat licèt Christus: *discite à me, quia mitis sum & humilis corde*; (s) nihilominus, cùm celestis hæc doctrina domesticæ huic Sireni minimè arrideat, mox ei consensu-

(r) Gen. 4. v. 7. (s) Matth. xi. v. 29.

tiens voluntas propria, jugi impatiens, proterva recalcitrat. Exinde patet, voluntatem propriam amori proprio fidelem in omnibus ministram, adjutricem, & sociam, verbò: mali corvi malum ovum, adeóque & signum esse, unde ille indubiè cognoscitur.

Quantopere autem ea divinæ repugnet, quantaque petulantia eandem oppugnet, inde manifestum est, quòd *tanquam pullum onagri liberum se natum putans*, (t) cum obstinato Pharaone superba etiam ipsa percontetur: *quis est Dominus, ut audiam vocem ejus? nescio Dominum; (u) ego sub nullius redigar potestate: (x) non serviam. (y)* Quid ergo mirum, quòd irritata Numinis justitia, & *omnem fortium armaturam* induca, (z) *acuat duram iram in lanceam*, (aa) & in solum hunc hostem omnem furoris sui nimbum exoneret; quòd solum hoc vitium castiget, & damnet? solum dico; nam,
cùm

(t) Job. 11. v. 12. (u) Exod. 5. v. 2. (x) 1. Cor. 6. v. 12. (y) Jerem. 2. v. 20. (z) Cant. 4. v. 4. (aa) Sap. 5. v. 21.

cum vindex scelerum DEUS rebelles
 angelos è cœlo rudentibus inferni de-
 tractos, in tartarum tradidit cruciandos;
 (bb) cum temporibus Noë, pluens qua-
 draginta diebus & quadraginta noctibus
 super terram, deleuit omnem substantiam
 ab homine usque ad pecus; (cc) cum
 denique currus Pharaonis cum exercitu
 ejus projecit in mare, (dd) ejusque jus-
 su aperiens terra os suum deglutiit Da-
 than & Abiron; (ee) cum, inquam,
 ultricia hæc furoris sui monumenta
 poneret irata Themis, quid aliud pu-
 nit, quærit Bernardus, præter volun-
 tatem propriam? Cesset voluntas pro-
 pria peccare, & plectere cessabit DEUS.
 Imò (pergit Mellifluus,) cesset volun-
 tas propria, & infernus non erit. In
 quem enim ignis ille deserviet, nisi in
 propriam voluntatem? Etiam nunc cum
 frigus aut famem, aut aliquid aliud pa-
 timur, quid læditur nisi voluntas pro-
 pria? (ff)

Hæc

(bb) 2. Petr. 2. v. 4. (cc) Gen. 7. v. 4. & 23.
 (dd) Exod. 15. v. 4. (ee) Num. 16. v. 30.
 (ff) Bernard. Serm. 3. de Ascens. Dom.

Hæc ergo cùm princeps & unicuſ
ſpiculorum divina Nemefis ſcopus fit,
eidem eam ſummo pariter odio eſſe,
conſequens eſt. Quàm pernicioſum au-
tem idem hoc monſtrum homini ſit,
inde concluditur, quòd eum omni
ſpoliet merito, & noxia metamorphoſi
ipſum aurum in plumbum, ipſum bo-
num in malum vertat; uti teſtatur
Abbas Claravalleniſis, ita te alloquens:
*grande malum propria voluntas eſt, qua fit,
ut bona tua tibi bona non ſint.* (gg)

Magno igitur hujus horrore con-
cepto, diligenter inquire, an hæc bel-
lua non etiam intra tuæ mentis pene-
tralia ſtabuletur? Vide, an non etiam
*in die jejunii tui inveniatur voluntas
tua?* (hh) Nam effrons hoc mon-
ſtrum vulpina ſimulatione in ipſum
etiam Sanctuarium irrepere furtivo pe-
de non veretur. Diſpice, an non
etiam tu in tuo ſenſu nimiùm abun-
des, tuoque judicio tenaciùs adhæ-
reas? num ſecundùm pii Aſcetae mo-
nitum potiùs alienam quàm tuam ſe-
qui

qui studeas opinionem? Perpende, quàm integrè, promptè & cæcè Præpositis obedias? an non etiam tu obmurmuranti propriæ voluntati pronas nimiùm aures præbeas?

Certè si illam intimiùs nosse, tanto affectu ei minimè adhæreres. nam *voluntas nostra, in primi hominis prævaricatione vitata, (ait S. Prosper) vaga est, incerta, imperita; infirma ad agendum, in cupiditatibus cæca, in honoribus tumida, in curis anxia, suspitionibus inquieta, gloriæ quàm virtutis cupidior, fame quàm scientiæ studiosior.* (ii) Et hanc adeò miseram, rebellem, & vitiosam voluntatem amato Numini victimam consecrare tu renuas? tibi què grave accidat, illam velut anathéma affigere pedi illius crucis, in qua DEUS - Homo amore tui, abjurata voluntate sua, *est factus obediens usque ad mortem?* (ll)

Tantum à te absit probrum. illa Christi verba: *Pater non mea, sed tua*

VO-

(ii) Lib. 1. de vocat. gentium, (ll) Phil. 2. v. 8.

voluntas fiat; (mm) item illa: qui fecerit voluntatem Patris mei, ipse meus frater, & soror, & mater est; (nn) hæc, inquam, verba tibi stimulo sint, ut & tu illis laudatis ab Augustino beatis annumerari fatagas, qui voluntatem suam ad voluntatem DEI dirigunt, & ad voluntatem divinam, non ad suam incurvare conantur. (oo) Morem gere monenti Bernardo, ac fuge sanguisugam hanc, & omnia reliquisti; hæc enim omnia trahit ad se: pone hanc, & jugum quàm multiplex abjecisti. (pp) Sic enim à tertia amoris proprii nota, seu à dissensione voluntatis propriæ cum divina immunis eris.

4. Quartum denique hujus mali indicium in enervi quodam ad bonum languore consistit, proveniente ab horrore difficultatum in via virtutis superandarum. Nam *abstine*, & *sustine*: abstine ab iis, quæ sensibus sunt grata; sustine ea, quæ eisdem sunt ingrata, geminæ sunt tesserae in pugna
spiri-

(mm) Luc. 22. v. 42. (nn) Matth. 12. v. 50.
(oo) in Enchirid. (pp) Serm. 71. in Cant.

spirituali usitata. Item *agere*, & *pati*:
 agere bona, & pati mala, geminum
 sunt scutum genuini militis Christi.
*Vince teipsum: renuncia omnibus: tolle
 crucem tuam*, discipulorum æternæ Ve-
 ritatis vulgare idioma est.

Porro istud omne amoris proprio
 immitte quid, barbarum ac crudele,
 arduum nimis & impossibile videtur.
 Per ista securim radici, ferrum gulæ
 admoveri, internecinam sibi cladem
 parari sentit, & videt. Hinc pallet,
 trepidat, horret; & hanc sui refræna-
 tionem naturaliter fastidians, lethali
 languore decumbit. Et si etiam subin-
 voluntas, gratiæ motu impulsâ, san-
 ctitudinis semitam inire parer, mox
 ille fremens exclamat: *leo est in via,*
& leana in itineribus; (qq) quo pan-
 nico terrore sensus omnes replet, &
 reliquas cordis motiones ad rebellan-
 dum commovet. Ut proin Delphica
 tripode minimè indigeamus, quæ no-
 bis morbi hujus causam prodat. Nempe
 ille afflictationum sui & abjectio-
 num

(qq) Prov. 26. 7. 13.

num horror, illa piarum exercitatio-
num nausea, & in rebus arduis tor-
por, genimina illius viperæ sunt, cui
amor proprius à sanctis Patribus assi-
milatur; utpote ex quibus indubitato
colligitur, illum velut anguem hac
sub herba latere.

Jam autem præsentissimum huic
malo remedium est, ut quicunque il-
lo laboras, generosum concipias pro-
positum, perenni hunc hostem bello
laceffendi, & ringente eo, ad perfe-
ctionis culmen eluctandi, memor il-
lius effati Thomæ à Kempis: *tantum
proficies, quantum tibi vim intuleris.*
(rr) Nam, quidquid obtendat fal-
lax & mendax tui amor, solida virtus
*non supra te est, neque procul posita, ut
causeris, & dicas: quis ex nobis poterit
transfretare mare? sed juxta te est ser-
mo valde;* (ss) totum in tua situm est
potestate; tempus adest, occasio favet,
gratia urget. Solùm superest, ut ma-
num aratro animosè admoveas; nec
posthac respiciens retro à cœpto desi-

Pars III.

X

stas,

(rr) De imit. l. 1, c. 25. (ss) Deut. 30. v. 12.

stas, (tt) amoris proprii lenociniis
pellectus; cuius hic ipse enervis ad bo-
num languor evidens indicium foret.

§. Cæterum quamvis quatuor illa
hactenus assignata familiaris hujus
mali signa ejus generis sint, ut ex il-
lis hæc mephitis facili negotio olferi,
ac dignosci queat; nihilominus ta-
men plures adhuc alios æquè noxios
producit effectus, ex quibus ejusdem
naturam nocendique vim acutiùs di-
scernas, licet. Illius enim indoles est,
non solum semetipsum amare, sed se
solum amare; & quidem sine ullo fine
& modo amare: omnia sibi hono-
rum, bonorum & voluptatum genera
cupere; eaque sibi uni & propter se-
ipsum cupere: seipsum rerum qua-
rumcunque centrum statuere: omnia
ad se unum veluti ad quoddam cor-
dis Numen referre: instar ignis omnia
in seipsum convertere: instar aëris ubi-
vis se intrudere: omnibus & in om-
nibus dominari velle.

Cum

Cum verò amor proprius quam-
primum ac se prodit, mox in aliis
nostri odium creet, (tantum enim alii
eundem in nobis perhorrescunt, &
averfantur; quantum nos illum in no-
bis tutamur, & fovemus) adeóque
cum versipellis probè intelligat, nihil
eorum, quæ affectat, se consecutu-
rum, si deprehensus, quis sit, agnosca-
tur; hinc seipsum sibi negans, nun-
quam vult esse, qui est; semper alium
à seipso diversum se esse mentitur.
ipsum si audias, nihil minùs quàm
amor proprius est.

Et ideo, ut tutiùs lateat, virtutis
larvam induit, vitio probitatis pallium
circumdat, rectique colorem illinit.
Illa levitas eidem urbanitas est: illa
aversio justa correctio: ille excellendi
appetitus divinæ gloriæ zelus est: illa
gubernandi cupiditas boni publici stu-
dium: tristior ille genius solitudinis
amor: ille adulandi, & inserviendi
cacoëthes prudens futurorum provi-
dentia, debita aliis reverentia est. Ver-
bò: ipsa iniquitas hoc iudice æquitas
est.

est. Et tamen, fucum si absterferis, merus amor proprius est. Nempe scitus is veneficus est, qui varias rebus formas indere novit, efficereque, ut nobis prorsus aliæ ab his, quàm verè sunt, videantur.

Difficilè quis mente assequetur, quousque hujus viperæ calliditas progrediatur; licèt enim versatilis hic Protheus malorum omnium auctor sit, tamen nunquam reus est; mille, queis se purget, modos habet: mille, quibus se insinuet, artes callet. Ejus fraudes non minùs tectæ quàm juges sunt: ejus astutiæ & metamorphoses nec describi, nec concipi possunt: abyssorum ejus tenebræ, receptus & cryptæ penetrari nequeunt: inviæ sunt viæ illius: unum ejus cuniculum si evertas, mox tres alios agit. Conservatio virium, valetudo corporis, gloria DEI, bonus famæ odor ordinarius ei clypeus sunt, quo instinctus divinos promptè retundit. Non tot vermiculis putridum cadaver scattet, quot machinis, obtentibus, &
tech-

technis vafer hic Sinon affluit, & abundat.

Imò ipsas etiam gratiæ operationes adeò callidè imitatur, ut ea nos moveri fingat, quando vel maximè ab hoc scycophanta circumducimur. Nec hoc contentus, plerasque insuper virtutes commentitias ille & evanidas reddit, vilem cum iis mercaturam exercendo; dum nempe illis plerumque vel gloriæ fucum, vel sensûs gustum nundinatur; aut illis etiam rebus pietatis nomen attribuit, quæ non nisi temperamenti affectuumque effectus sunt. Quin ipsa subinde incitamenta sectandæ perfectionis à sociis non rarò vitiis mutuatur. Sic quando gulam, avaritiam, luxuriam debellare constituit, ex superbiæ pharetra tela depromit; dum hæc omnia non nisi ex appetitu excellentiæ facit, ne fors ob ejusmodi defectus ab aliis vilipendatur.

Præcipuè verò charitati divinæ perpetuum infert bellum, & ejus omnes

conatus aperta vi eludere tentat. Hæc enim hominem à seipso divellere, & DEO conjungere satagit; *quia non venit pacem dare in terram, sed separationem.* (uu) Contrà verò amor proprius, rationibus omnino oppositis, hominem à DEO divellere, ac illum sibi rebusque creatis conjungere allaborat.

Quid? quòd insuper hæc pestis ferox ille antagonista sit, qui Christianismum majori cum successu impugnat, ejusque fundamenta convellit, utpote quæ principaliter in sancto sui odio consistunt; ita ut Christus ipse profiteatur, illum à se discipulorum suorum albo minimè insertum iri, qui amorem proprium in sanctum sui odium non converterit.

Accedit, quòd non solum bonus Christi assecla nunquam futurus sit ille, qui immodicè se diligit; sed quòd neque vir bonus secundùm Politicæ & Ethicæ leges, bonusque civis esse possit.

possit. Nam ad hanc qualitatem laudemque promerendam justitia præditum esse necessariò oportet; hæc autem virtus, hoc ipso quòd suum cuique tribuat, cum hac proprietaria affectione subsistere nequaquam potest. Nam jus fasque à bono viro postulat, ut nunquam agat, quod alterum jure offendat; nec sibi commodare cum alterius molestia studeat. à bono autem cive exigat, ut publicam domesticæ præferat utilitati.

At verò intestinus hic cyclops omnes, has leges sus deque vertit. Num sua actione incommodet alteri, obsitque bono proximi? num proffit, nocéatve? placeat, aut displiceat? id ei curarum ultima est. Nullam reipublicæ, nullam sociorum rationem habet, sed solummodo sui: suæ tantum gloriæ & voluptati rusticus hic monopola servit; ita ut de illo dici queat, quod ille iudex nequam de seipso factus est: *DEUM non timeo, & hominem non revereor*: (xx) sic aliis malè,

X 4

modò

(xx) Luc. 18. v. 2,

modò mihi sit bene: viderint ipsi: solum me ego meaque curo. Ex quibus patet, amoris proprii mancipium nec DEI cultorem, nec Christi assecclam, nec bonum civem probumque hominem esse posse, ac nullum præ eo hostem nostræ salutis acrius adversari;

Imò nec universalius. Nam is in omnibus vitæ statibus, conditionibus, & ætatibus reperitur: ubique vivit, & ex omnibus etiam ex nihilo vivit: ac ubi vincitur, atque jam deletus existimatur, in ipso cædis suæ triumpho invenitur. Nunquam senescit: cum annis regni sui invalescit auctoritas: adolescentibus non sine quodam impetu: senibus etiam cum specie quadam tyrannidis imperat. Ipsi quoque Sancti sub legum ejus sævissimo gemunt iugo, & contra inimicum viribus adeò ferocem mortis invocant opem. Cùmque non ignorent, animam quamdiu in osseo corporis ergastulo inclusa degit, eodem liberari haud posse, inde quamprimum egredi perennibus votis optant.

Cùm

Cùm ergo (ut ex dictis liquet) hoc, de quo agimus, monstrum matrix Lerna, ac lutulentus ille fons sit, ex quo torrentis instar omnia vitia pleno gurgite profluunt; cùm rebellium cupiditatum dux & anima sit, quas contra DEI, Christi, & Ethicæ leges volantibus signis in aciem educit; cùm gratiæ excidium, virtutum strages, & meritorum tumulus sit; ac fraudulento astu in omnia ubique se intrudendo, sanctissimis etiam actionibus pestilens virus afflet; hæc, inquam, cùm ita sint, an amplius quid requiri dices, ut adversus internecinum hunc hostem odium concipias, in omnem vitam duraturum?

Quid enim? ergone illum tu inimicum odisse non possis, quo infestiorum non habes, nec saviolem? qui assentando te vulnerat, osculando venenat, jugulatque amplectendo? O excæcate! illum tu proditorem odisse non possis, qui licet tecum individuus comes semper gradiatur, comedat, & lateri junctus dormiat; tamen cum

carne, mundo & styge colludendo, tam perfidè identidem te prodit? Age, ô infelix! tu odisse non possis latronem illum, qui toties te gratia spoliavit? tyrannum illum, qui toties te dæmoni mancipavit? parricidam illum, qui suis te blanditiis induxit, ut Christum fratrem tuum denuo cruci affigeres? ut DEUM Patrem tuum tot vulneribus quot peccatis cruentares? hunc, edic, tu latronem, tyrannum, & parricidam odisse non possis?

O terra, terra, terra! audi sermonem Domini! (yy) O homo! qui de terra fragiliq̄ue argilla factus, ultimi tui finis oblitus, domestico huic idolo abjectam servitutem servis, audi sermonem Domini, tibi inclamantis: qui vult venire post me, abneget semetipsum: (zz) qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: (aaa) qui non odit animam suam, non potest meus esse discipulus. (bbb) Sententia lata est: nemo potest

(yy) Jerem. 22. v. 29. (zz) Luc. 9. v. 23.
 (aaa) Matth. 16. v. 25. (bbb) Luc. 14. v. 26.

potest duobus dominis servire. (ccc)
Christo & Belial, gratiæ & naturæ,
amori proprio & divino junctim ser-
vire nemo potest. Itaque alterutri
renunciandum est. Aut tibi aut illi
pereundum est. Nisi tu eum excin-
das, excindet ille, & perdet te. Proin
alterutrum necessarium est: vel clades
tua aut illius: vel internecio tua aut
illius. Hæc vera esse agnoscis, & ad-
huc deliberas, quid consilii capias?

O Superi! scimus, per amorem
proprium nos summa quæque mala
incurrere; credimus, per eum maxi-
mam nos & optimam gratiarum par-
tem amittere; & quando etiam alicui
piæ motioni consentimus, experimur,
eum mox aliquid inanis gloriæ aut
oblectationis operi inspergere; sicque
eum meliores nostras actiones inficere,
plerasque virtutes subdolum corrup-
pere; hæc, inquam, scimus, vera esse
fatemur, imò & dolemus. Et tamen
tantum abest, ut immanem hunc ho-
stem merito odio prosequamur, ut
etiam

etiam perfidum foveamus. Nempe fascinavit nos cæcus nostrî amor.

At tandem saniora statuamus; & pias in iras excandescendo, illis Bernardi verbis mortis in eum sententiam feramus: *exurgat DEUS, pereat caro, cadat, & conteratur inimicus homo, contemptor DEI, amator sui, amicus mundi, servus diaboli; reus est mortis: crucifigatur.* Et ne denuo reviviscat, ejus tumulo abnegationem sui continuum custodem addamus, quæ nutriendis hujus odii flammis perenne oleum affundat. Secus actum est, de perfectione obtinenda, quam tamen amor divinus adeò potenter suadet, totque titulis *exigit, & meretur DEUS.*

